

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

KATEDRA PEDAGOGIKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Volný čas středoškolské mládeže v Karlových Varech

Leisure time of high school youth in Karlovy Vary

Vedoucí diplomové práce: PhDr. Jiřina Pávková
Autor diplomové práce: Kateřina Horová
Studijní program: Specializace v pedagogice (B7507)
Studijní obor: Učitelství praktického vyučování a odborného výcviku
(7507R056)
Forma studia: kombinovaná
Diplomová práce dokončena: červen, 2013

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně pod vedením vedoucího práce a za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato diplomová práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne: 10. 6. 2013

Podpis: .....

Ráda bych poděkovala své vedoucí bakalářské práce PhDr. Jiřině Pávkové za odborné vedení, cenné rady, připomínky a čas, který mi věnovala při zpracování této práce.

Abstrakt

Cílem této bakalářské práce je zjistit jak tráví středoškolská mládež v Karlových Varech volný čas a přispět ke zlepšení trávení volného času. Volný čas je nedílnou součástí života mládeže. Dalším důvodem pro vytvoření práce na toto téma je zlepšení komunikace a spolupráce učitele se žáky. Výzkum probíhal na 4 středních školách v Karlových Varech. Tyto školy jsou různého zaměření. Teoretická část se zaměřuje především na volný čas, na jeho funkce, formy, historii a instituce. V praktické části jsou zpracována data pro realizaci výzkumu. Následně jsou hodnoceny hypotézy, které jsou stanovené na začátku práce. Závěr hodnotí celou práci a navrhuje zlepšení trávení volného času mládeže.

Klíčová slova

Volný čas, středoškolská mládež, volnočasové aktivity, životní styl, dotazník, zájmový kroužek.

Abstract

The aim of this bachelor's thesis is to find out how high school youth in Karlovy Vary spend their leisure time and to make a contribution to the improvement in spending their leisure time. Leisure time is an indispensable part of youth's life. Next reason for this thesis is to improve communication and cooperation between teachers and pupils. The research took place in Karlovy Vary at four high schools with various specialization. Theoretical part is focused on leisure time and its functions, forms, history and institutions. In practical part there are data collected for the research realization. Then the hypothesis determined at the beginning of the thesis is evaluated. The thesis as a whole is evaluated in the conclusion and suggestions are presented how to improve the way young people spend their leisure time.

Keywords

Leisure time, high school youth, leisure activities, life style, questionnaire, hobby group.

Obsah:

1. Úvod.....	7
2. Volný čas	7
2.1 Vymezení pojmu volný čas	8
2.2 Funkce volného času	9
2.3 Historický vývoj pedagogiky volného času.....	10
2.3.1 Počátky výchovy ve volném čase	12
2.4 Formy volného času	15
2.4.1 Formy výchovy ve volném čase	16
2.4.2 Rodina – první sociální prostředí.....	16
2.4.3 Sociálně patologické jevy	17
2.4.4 Volný čas a životní styl	18
2.5 Sdružování dětí a mládeže.....	19
2.5.1 Školská výchovná zařízení	20
2.5.2 Sdružení a organizace dětí a mládeže	21
2.5.3 Neformální skupiny.....	23
3. Cíl, hypotézy a úkoly práce	25
3.1 Cíl práce.....	25
3.2 Hypotézy.....	25
3.3 Úkoly práce.....	25
4. Metodika a realizace výzkumu	26
4.1 Popis zkoumaného souboru	26
4.2 Rozhovory s vedoucími pracovníky vybraných škol a institucí.....	27
4.2.1 Dům dětí a mládeže v Karlových Varech.....	27
4.2.2 Domov mládeže v Karlových Varech.....	28
4.2.3 Střední průmyslová škola keramická a sklářská.....	30
4.2.4 První české gymnázium v Karlových Varech	31
4.2.5 SOŠ obchodu, provozu hotelů a SOU s. r. o. Karlovy Vary	32

5.	Výsledky	33
5.1	Výsledky otázek z dotazníkového šetření	33
5.2	Školská zařízení a další organizace v Karlových Varech.....	38
5.2.1	Školská zařízení v Karlových Varech	38
5.2.2	Neziskové organizace.....	39
5.2.3	Sportovní kluby.....	41
5.2.4	Ostatní zařízení	42
6.	Diskuse	43
7.	Závěry.....	47
8.	Použité zdroje.....	49
9.	Přílohy	51

1. ÚVOD

Pro svou bakalářskou práci jsem si vybrala téma volný čas středoškolské mládeže v Karlových Varech.

Působím jako učitelka odborného výcviku na externím pracovišti odborného výcviku pro kadeřnice a kadeřníky, které na navštěvují Střední odbornou školu obchodu, provozu, hotelu a střední odborné učiliště s. r. o. v Karlových Varech. Jako učitelka bych chtěla získat informace o volném času, jelikož by tato zjištění mohla pomoci ke zlepšení komunikace a spolupráce se žáky. Chtěla bych v této práci udělat průzkum mezi žáky na středních školách v Karlových Varech. Pro objektivnější výsledky budou tyto školy rozdílného zaměření. Výzkum bude probíhat na 4 středních školách v Karlových Varech. Jedná se o tyto školy: První české gymnázium v Karlových Varech, Střední odborná škola obchodu provozu hotelů a střední odborné učiliště s. r. o. Karlovy Vary, SOU stravování a služeb Karlovy Vary, Střední průmyslová škola keramická Karlovy Vary. Žáci z uvedených škol vyplnili vytvořené dotazníky týkající se jejich volného času. Toto téma jsem si zvolila z důvodu následujícího uplatnění jako učitelka odborného výcviku a také abych se o mládeži v tomto věku dozvěděla více. Zda se jejich volný čas týká jen sledování televize, hraní her na počítači či požívání alkoholu a kouření cigaret nebo se věnují aktivnějším činnostem, např. sportovní činnosti, vzdělávání sebe sama či kulturnímu vyžití. Jestli ve volném čase upřednostňují spontánní aktivity nebo raději organizované. Zda rodiče pouze financují jejich aktivity ve volném čase nebo jsou i jejich psychická podpora. Výzkum se také dotkne i otázky užívání návykových látek. Zda jsou středoškoláci spokojeni s nabídkou školních volnočasových aktivit. Za jakých okolností jsou ochotni reprezentovat svou školu. Jestli by uvítali větší nabídku zájmového vyžití v Karlových Varech. Poté stanovit možné návrhy, které by mohly zlepšit trávení volného času středoškolské mládeže v Karlových Varech.

2. VOLNÝ ČAS

V této kapitole uvádím definice či pohledy autorů na vymezení základního pojmu používaném vzhledem k obsahu práce. Dále na funkce volného času, historický vývoj pedagogiky volného času, formy volného času a sdružování dětí a mládeže.

2.1 Vymezení pojmu volný čas

Volný čas představuje souhrn činností, kterým se jednatel věnuje podle vlastní libovůle, aby si odpočinul, zotavil se, rozvíjel svou účast ve společenském životě, svou informovanost vzděláním, poté, co se uvolní od pracovních činností, rodinných a společenských povinností. (Veselá, 2006)

Volný čas lze také definovat jako dobu, kdy si své činnosti můžeme svobodně vybrat, děláme je dobrovolně a rádi, přinášejí nám pocit uspokojení a uvolnění. Pod pojem volný čas se běžně zahrnují odpočinek, rekreace, zábava, zájmové činnosti, zájmové vzdělávání, dobrovolná společensky prospěšná činnost i časové ztráty s těmito činnostmi spojené. (Pávková, et al., 2008).

Čech (2002) uvádí pohled na volný čas z hlediska dětí a mládeže. Tento čas je chápán jako čas mimo vyučování, čas, který skýtá dětem velké množství možností, aktivit a činností, které mohou, ale nemusejí dělat.

Spousta (1994) charakterizuje volný čas jako optimální sociální prostor pro seberozvoj osobnosti prostřednictvím svobodně volených činností. Spousta (1996) dále poukazuje na to, že volný čas je subjektivně pocíťován jako čas nejcennější.

Mareš, Walterová, Průcha (2001) definují volný čas jako opak doby nutné práce a povinností a doby nutné k reprodukci sil. Volnému času se věnuje mnoho věd: filosofie, psychologie, sociologie, antropologie, pedagogika, medicína, ekonomika, a mnoho dalších. Tyto vědy zkoumají člověka jako složitý systém kulturních a materiálních hodnot.

Holinová (1979) popisuje volný čas dětí jako čas, kterým mohou dospívající disponovat podle vlastního rozhodnutí a podle možností, které se jim nabízejí, a věnují ho činnostem určeným na fyzický odpočinek, uspokojení kulturních a společenských potřeb a zájmů v rámci tělesného a duševního uspokojení, jako i činností spojených s rozvojem a směřujících k formování společensky vyspělé osobnosti. Vážanský, Smékal (1995) upozorňují na vztah rozsahu a obsahu pojmu volný čas. Pokud bereme v úvahu rozsah, chápeme jím množství volného času, obsah znamená jeho využívání.

Veselá (2006) člení volný čas z pedagogického hlediska na pracovní čas (pracovní doba, učení, příprava na výuku) a na mimopracovní čas (dojíždění, uspokojování biologických a fyziologických potřeb, polovolný čas, volný čas).

Němec (2002) poukazuje na taktiky, které umožňují člověku vytvořit si volný čas a stanovit si svůj denní nebo týdenní program, protože spousta lidí neumí se svým volným časem hospodařit, nedaří se jim uspořádat si svůj harmonogram a využití volného času není smysluplné a nedodává takový pocit uspokojení, jaký by měl. Program si můžeme časově rozvrhnout jako čas pracovní, čas pro zábavu a zájmovou činnost, čas reprodukční, který uspokojuje základní životní potřeby, čas pro tvořivou činnost, čas pro ozdravující činnost a čas pro druhé.

2.2 Funkce volného času

Pávková, et al. (2008) upozorňuje na to, že musíme klást velký důraz na naplnění funkcí, které chceme uplatnit. Jednotlivé organizace se podílejí rozvoji schopností dětí a mládeže, na jejich kultivaci, uspokojování jejich potřeb a socializaci. Prostřednictvím zkušeností a praktických činností si utvářejí mladí lidé názor na život a svět. Formují je zájmové činnosti, při kterých získávají nové vědomosti, zkušenosti a vedou je k rozvoji poznávacích procesů a k celoživotnímu vzdělávání.

Funkce se podle Hájka, Hofbauera, Pávkové (2008) dají rozdělit do tří hlavních oblastí, do tohoto rozdělení se dá zařadit i rozdělení Janiše (2009):

Výchovně vzdělávací – spočívá v cílevědomém záměrném formování vychovávaných jedinců. Každá instituce klade důraz na jiné složky rozvoje dětí a mládeže. Je možné se zaměřit na tělesnou, psychickou sociální složku.

Zdravotní - funkce je neméně důležitou složkou, veškeré působení ve volném čase je podmíněno zdravotními hledisky musí podporovat zdravý duševní a sociální rozvoj. Do této složky musíme zařadit střídání činnosti (práce – odpočinek, práce ve skupině – samostatná práce). Pohybové aktivity, pobývání na čerstvém vzduchu, vedení ke zdravému stravování, vedení dětí ke správným hygienickým návykům, dodržování bezpečnosti práce.

Sociálně preventivní – funkce je brána z hlediska bezpečnosti, dohledu a péči o dítě. Tuto složku plní zvláště zařízení, která se o žáky starají po vyučovací době (školní družiny, domovy mládeže). Tuto funkci lze také chápat jako navazování vztahů mezi různými socializačními skupinami. Můžeme tím vyrovnávat rozdíly mezi skupinami dětí nestejnými materiálními a psychologickými podmínkami v rodinách.

Pávková, et al. (2008) vyčleňuje sociální a preventivní funkce do dvou oddělených kategorií. Kratochvílová (2010) uvádí navíc kromě uvedených funkcí další dvě kategorie: seberealizační a preventivní. Masariková, Masarik (2002) k rozdělení použité v této práci uvádí navíc relaxační funkci, rozvoj a formování schopností nadání talentů. Knotová (2011) uvádí další rozdělení funkcí od zahraničních autorů.

Čáp (1997) uvádí tři funkce volného času:

1. *Odpočinek* – vyrovnává únavu, která vznikla při práci – jde o regeneraci pracovní síly. Můžeme sem zařadit kulturní odpočinek, kino, divadlo, hry i pasivní odpočinek.
2. *Zábava* – je přerušení monotónnosti v režimu dne každého člověka. Je spojená s novými zážitky, s neobvyklou činností. Zařazuje sem hry a činnosti, které rozptylují, přerušují jednotvárnost dne, týdne (sport, čtení, televize, aj.).
3. *Rozvoj osobnosti* – funkce z hlediska pedagogického a společenského nejdůležitější. Ve volném čase by činnosti měly rozvíjet osobnost po stránce duševní, tělesné i sociální. Můžeme sem zařadit zvyšování kvalifikace, sebevzdělávání, zájmové činnosti, účast na veřejném i společenském životě.

2.3 Historický vývoj pedagogiky volného času

Veselá (2006) popisuje historický vývoj volného času od starověkého Řecka po současnost. Volným časem se zabývali již staří řečtí filosofové. Aristoteles ve svých „Politikách“ uvažuje jako vhodnou náplň volného času pěstování hudby. Výchova má mládež připravovat nejen na zaměstnání, ale má ji i učit vhodně trávit volný čas. Podle starého zákona, podle knihy Genesis, byla věčná práce božím trestem člověka za prvotní hřích (svět bez práce je ráj). Povinnost práce je uložena v desateru přikázání a trávit volný čas bez komunikace s bohem je v křesťanství dvojnásobným hříchem.

Thomas More ve spisu *Utopie* chápe práci jako nezbytnost pro sociální zabezpečení, jako tvůrkyni materiálních hodnot, bez nichž by společnost nemohla existovat, teprve po zabezpečení tohoto úkolu mohou mít lidé volný čas. Ve svém díle vytvořil takový stát, v němž by se práce rozdělila na všechny občany. Toto rozdělení se týkalo i trávení volného času. Zde se také poprvé objevuje skutečná rovnost lidí na rozdíl od křesťanského pojetí. Spousta (1994) navíc dodává, že obyvatelé ostrova věnovali svůj volný čas také studiu.

Robert Owen, následovník Mora, zřídil ve svých továrnách útulky, zkrátil pracovní den, zavedl nemocenskou pokladnu. Naopak Charles Fourier nesouhlasil s ideou utopistů o sociální nutnosti podřízení práce člověku. Po dlouhých staletích vnáší do úvah o vztahu práce a volného času opět hledisko individuální lidské osobnosti. Jestliže práce bude uspokojovat vášně člověka, stane se mu zábavou, a člověk ji bude vykonávat s radostí. Problém vztahu práce a volného času zmizí, neboť se obě oblasti ztotožní.

Pávková, et al. (2008) uvádí pokus o rekonstrukci archeologa Z. Smetánky, který popisuje knihu *Legenda o Ostojovi*. Podle etnografických zjištění popisuje Smetánka časový rozvrh dne. Zde zdůrazňuje, že lidé ve středověku nemají čas pro jakékoliv aktivní trávení volného času. Důvodem byla pracovní doba až 16 hodin denně. V zimě, kdy zemědělec pracoval kratší dobu, zbýval mu čas na rozprávění, rukodělné práce a jiné činnosti.

Počátkem 19. století, ale především v průběhu 20. století získává volný čas významnou roli nejprve ve vyšších vrstvách lidské společnosti a později i do nižších vrstev. Pokud jde o děti, lidé si brzy uvědomili, že pokud se o ně nikdo nestará po vyučovací době, vyrůstají z dětí nežádoucí pro společnost se nehodící jedinci. Průběžně proto vstoupil do popředí zájem o nové stránky osobnosti, jako je např.: umělecké, tělovýchovné, pobyt v přírodě, rukodělné činnosti. Tento vývoj nebyl hladký a přímočarý především v období válek (občanské, světové). Život dítěte a mládeže byl tímto deformován či ničen a zároveň byla v těchto obdobích zařízení pro volný čas likvidována. Po skončení bojů nastává opět rychlý rozvoj volnočasových potřeb na základě potřeb tehdejší společnosti.

2.3.1 Počátky výchovy ve volném čase

Počátky volného času v novodobé společnosti jsou spjaty se změnou životního stylu obyvatel měst a vesnic. V průběhu 17. století si bohatší společnost mohla dovolit budovat za hradbami měst první víkendové domy. Ve městech vznikaly první kluby (první ve Velké Británii v roce 1963), kavárny, spolky a společnosti dospělých. Příslušníci dělnictva, rychle vznikajícího díky rozvoji moderního strojového průmyslu usilovali o zkrácení pracovní doby, která tvořila převážnou část dne a celého života dospělých, mládeže i dětí. Postupně se stalo jejich cílem získat dostatek volného času k regeneraci pracovní síly, také rozvoj zájmů, sebevzdělávání. Začal se objevovat rozvoj tělovýchovných, turistických, divadelních, aktivit. Pořádaly se výlety, organizovala se shromáždění, slavnosti. Začaly vznikat kluby, dětské domy, zájmové, odborné, sociální i politické organizace. (Pávková, et al., 2008)

Kratochvílová (2010) dělí počátky výchovy ve volném čase do tří hlavních historických linií podle vývoje ve volném čase.

První linie je spojena s prací po vyučování, kdy učitelé se žáky v této době trávili volný čas. Tato linie patří k nejstarším postupům školské výchovy. Byla zaměřena na procvičování, opakování prohlubování učiva. Patřily sem i vycházky a nepovinné předměty pro rozvíjení nadání a talentu v rozličných oblastech (výtvarná činnost, hudební činnost). Odtud vede poté cesta k nepovinným vyučovacím předmětům jako součást organizované plánované činnosti.

Druhá linie navazuje na sociální formu a charitu, kde se vyvíjela činnost výchovných zařízení, škol s výchovným a ubytovacím zařízením, stravovacím výchovným dozorem nad žáky. Tento vývoj vede k vytvoření novodobých zařízení jako jsou domovy mládeže, internáty. Do této linie dále patří útulky pro chudé nezaopatřené děti, v obdobném rozvrhu dnes fungují dětské domovy, v kterých je výchova v čase mimo školní vyučování opatřena sociálně výchovnou činností pod vedením odborného vychovatele.

Třetí linie je historicky nejmladší, vychází z dobrovolné činnosti spolků, organizací, zájmových vzdělávacích kulturních politických a jiných sdružení. Navazuje tak na tradici nejstarších dětských, mládežnických a studentských vzdělávacích kulturních

a jiných spolků týkající se zájmové činnosti (hudební, divadelní, tělovýchovná, politická.). U nás se toto období pojí s národním obrozením, kdy dobrovolníci z řad žáků pracovali pod vedením učitelů, ale také se podíleli starší studenti i jiní dospělí dobrovolníci. Ve vývoji vedli k organizovaným mimoškolním aktivitám. Dnes jej můžeme srovnávat s různými kluby, soubory, kroužky, (např.: skautské, sportovní oddíly, apod.).

Pávková, et al. (2008) popisuje dva základní modely uspořádání volného času dětí a mládeže, které vznikly v meziválečném období 20. století.

1.) V zemích západní Evropy se iniciátory často stávala sdružení dětí, mládeže a dospělých a také někteří novátorsky uvažující a jednající pedagogové. Ve Francii tak vznikaly v širším celostátním měřítku první domovy mládeže, prázdninové kolonie, letní tábory a ubytovny mládeže. Severní a Západní část Evropy tak začala získávat cenné informace, které posléze mohla analyzovat, zobecňovat a celospolečensky doceňovat. Svědčí o tom i počátky pedagogiky volného času v Německu a Francii, kde vznikly první sekretariáty pro mládež a tělovýchovu. Po druhé světové válce tak tento vývoj navázal na vytvoření samostatného ministerstva mládeže a sportů.

2.) Druhý základní model bylo zařízení volného času dětí mládeže v tehdejším Sovětském svazu. Ovlivňování dětí a mládeže ve volném času bylo zcela podřízeno moci státu a podléhalo tehdejší ideologii a monopolní organizací dětí a mládeže avšak neexistovala jiná alternativní řešení. Toto uspořádání ve své době účinně vyhovovalo výchovné a vzdělávacímu působení v této zemi, protože zde převládal vysoká negramotnost a celkově nízká životní úroveň. Toto uspořádání umožňovalo cílevědomé a organizované řešení základních společenských potřeb zvyšování úrovně vzdělanosti.(Pávková, et al., 2008)

Podle Veselé (2006) lze rozdělit poválečné období do tří etap.

První etapa (50. - 60. léta) - životní styl upřednostňuje práci a volný čas se stává jejím protipólem. V této době se pro volný čas stává synonymem odpočinek, regenerace, oddech, nabírání síly k dalšímu pracovnímu procesu.

Druhá etapa (70. - 80. léta) nemá již tak ostré vyhranění práce a volného času. Volný čas slouží nejen k odpočinku a nabírání nových sil, ale také pro zábavu a rekreaci. Rozvíjí se síť pionýrů spolu se zájmovými kroužky techniků, přírodovědců, turistů.

U dospělých je toto období spojeno s potřebou seberealizace. V socialistické společnosti se stává práce a volný čas objektem plánování a kontroly. Volný čas přestává být doménou vládnoucí vrstev. V moderní společnosti každý svobodně disponuje jak s pracovním, tak i volným časem.

Třetí etapa (90. léta) je charakteristická stíráním hranic mezi prací, polovolným či nutným časem a volným časem. Do popředí vstupují otázky kultivace člověka. Objevují se nové fenomény, na které je nutné reagovat: emigranti, škola nepomáhá překlenovat hranici mezi povinnostmi a volným časem, děti a mládež hledají zážitky v partách, někteří mladí upřednostňují kolektivní způsob života, prosazují se formy trávení volného času prostřednictvím komerčních nabídek.

Pávková, et al. (2008) dále popisuje období od konce druhé světové války. Sdružení a zařízení pro volný čas procházely obnovou a rychlým vývojem - vznikaly nové typy, rozšiřovaly se, obohacoval se jejich obsah, metody a činnosti, zvětšoval se rozsah věkových, sociálních a zájmových skupin dětí a mládeže. Dále se zaměřuje na vývoj v západní Evropě a tehdejší Sovětském svazu, případně srovnává s vývojem u nás.

V západní Evropě se rozvíjela sdružení, jejichž spektrum se obohacovalo zejména o sdružení zájmových aktivit. Soustavně se rozvíjely různé typy hřišť, parků a dalších herních prostor pro děti, střediska volného času, domů, tělovýchovných, sportovních a turistických zařízení, letních táborů. Souběžně se rozvíjela alternativní neformální hnutí dospívající mládeže a mladých lidí. Od konce 60. let se sdružení a zařízení snažila vycházet z mentality revolty západoněmecké mládeže. Proto přicházela s novými nabídkami mezi své členy nebo potencionální zájemce o účast (kolektivy sdružení dětí a mládeže v místě bydliště, mobilní herny, street-work v místech přirozeného soustředění).

V tehdejší Sovětském svazu pokračoval vývoj v návaznosti na předválečné období. Kromě domů a odborných stanic vznikaly při školách denní zařízení pro děti zaměstnaných rodičů (školní kluby, družiny). Výraznou specifikou se stala široká síť lidových škol umění, vytvářely se školy s návazností na celodenní péči, internáty, v kterých žáci trávily prakticky veškerý volný čas.

V našich podmínkách se výše zmiňované lidové školy neuplatnily. Domy pionýrů a mládeže u nás byly od počátku koncipovány jako dobrovolná veřejně přístupná zařízení

všem mladým lidem a dětem. Stávaly se enklávami svobodného rozhodování o sobě, účasti na zájmové činnosti a v mnoha případech odborně i výchovně zaměřené přípravy, která rozhodovala o volbě povolání.

Přes rozdíly společenských zřízení se ve vývoji sdružení a zařízení volného času v obou částech rozděleného kontinentu projevovaly obdobné aktivity. Omezené možnosti mezinárodních kontaktů však neznemožnily rozvíjet mezinárodní soutěže v přírodních, technických a uměleckých oborech. Uskutečňovaly se přehlídky, festivaly, olympiády a další aktivity. Společné rysy vývoje podporovaly také dokumenty mezinárodního společenství (např.: deklarace dětských práv OSN 20. 11. 1959).

V 70. a 80. letech sílila touha dospívající mládeže emancipovat se od své rodiny, ačkoliv se současně prodlužovala doba její existenční závislosti na ní. V zemích střední a východní Evropy se v tomto období dále rozšiřovaly sítě dosavadních zařízení, především školních družin a klubů, domů pionýrů a mládeže, lidových škol umění a jejich obdob. Existující zařízení splňovala úspěšně diferencující se zájmy dětí a mládeže, v rozšiřujícím se věkovém a obsahovém spektru odkrývala a rozvíjela jejich zájmy a nadání.

V poslední dekádě 20. století se evropská společnost začala zásadně proměňovat, což se projevilo také v pojetí a praxi výchovy dětí a mládeže ve volném čase. Zanikala bipolarita uspořádání na evropském kontinentu, zintenzivněly mezinárodní kontakty a prohloubil a rozšířil se evropský integrační proces. Do popředí vystupují společenské zřetel a cíle, jejichž zásadním společným východiskem se počátkem tohoto období stala Úmluva o právech dítěte (OSN, New York, 20. listopadu 1989) u nás je přijatá jako zákon č. 104/1991Sb. (Pávková, et al., 2008)

2.4 Formy volného času

V následující kapitole se zaměřím na formy výchovy ve volném čase, na teoretické poznatky v oblasti rodiny, sociálně patologických jevů, volného času a životního stylu a sdružování dětí a mládeže. Ve výzkumné části této práce se některé otázky věnují i podpoře rodičů a sociálně patologickým jevům.

2.4.1 Formy výchovy ve volném čase

Ve směrnicích a pedagogické praxi se průběžně objevují pojmy vyjadřující různou míru organizovanosti výchovného působení ve volném čase. (Hofbauer, 2004)

Jednou ze základních osobitých specifik pedagogiky volného času je, že se odlišuje od výchovně vzdělávacího systému ve škole. Charakterizuje ji obsah činnosti a aktivní podíl účasti či spoluúčasti každého jednotlivce. (Kratochvílová, 2010)

Podle Hájka, Hofbauera, Pávkové (2008) vyplývají formy z charakteru jednotlivých zařízení, v nichž se volnočasová činnost realizuje.

Hofbauer (2004), Hájek, Hofbauer, Pávková (2008) a Kratochvílová (2010) dělí organizační formy velmi podobně s nepatrnými odchylkami. Z prvního hlediska je dělí na činnosti *pravidelné* (zájmové útvary, kroužky, soubory, kluby, oddíly, oddělení školní družiny) a *příležitostné* (exkurze, besedy, vycházky, výlety, expedice, soutěže).

Další dělení je podle počtu účastníků v akcích na *skupinové* (kroužky, kluby, soubory, apod.) a *individuální* (individuální řešení problémových žáků nebo na přípravu soutěží pro talentovanější). Některé činnosti lze realizovat i *hromadnou* (masovou) formou (festivity, slavnosti, sportovní akce, přehlídky).

Dělit tyto formy můžeme také z hlediska stupně organizovanosti na spontánní aktivity, což je průběžná nabídka bez přímého pedagogického vedení (herny, volně přístupná sportoviště v areálech škol a školských zařízení) a organizované, což je činnost s pedagogickým vedením a se stanoveným začátkem a koncem (kluby, oddíly, kroužky, apod.). Pávková, et al. (2008).

2.4.2 Rodina – první sociální prostředí

Rodina jako primární sociální skupina je pro rozhodující většinu dětí a mladých lidí také prvotním prostředím volnočasového života a výchovy. (Hofbauer, 2004)

Veselá (2006) označuje rodinu také jako sociální institucí, která je výchozím faktorem pro pochopení života společnosti.

Hofbauer (2004) uvádí, že na volný čas dětí v rodině jako zdroj pozitivních i negativních vlivů působí především objektivní podmínky života a výchovy dětí v rodině: její velikost a úplnost a pozdější zakládání rodiny. Mění se také její životní úroveň a sociální status, způsob začlenění do společnosti a úroveň bydlení, vybavenost domácnosti včetně potřeb pro volný čas. Vliv má rovněž realizace volného času uvnitř rodiny.

Hofbauer (2004) dále konstatuje, že negativní vývoj v proměně rodin (snižování počtu narozených dětí i jejich průměrný počet v rodině, pokles sňatků, dlouhodobé zvýšení rozvodů, zvyšování počtu narozených dětí mimo manželství) se promítal i do zvyšování počtu dětí, které jsou přímo ohrožovány sociálně patologickými jevy.

2.4.3 Sociálně patologické jevy

Sociální patologie je odvětví, které zkoumá poruchy sociálních procesů a sociálních institucí, které způsobují poruchy v individuálních životech, vyskytují se hromadně. Normálním se jeví to, co je dáno zákony a mravním povědomím společnosti. (Veselá, 2006)

V současné výchově je nutné dbát nejen na to, jak vybavit děti příslušnými kompetencemi, ale je také podstatné je učit odolávat nástrahám, které na ně čekají. Současná společnost připravuje pro děti a mladistvé mnohé nástrahy, kterým musejí odolávat (drogové závislosti, gamblerství, prostituce, agresivita, závislost na alkoholu, kouření). (Pávková, et al., 2008)

Veselá (2006) rozděluje poruchy chování podle věku, které se může rozdělit na poruchy pro určitý věk typické a na období, ve kterém se poruchy vyskytují napříč věkovým spektrem. Prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže lze rozdělit do oblastí:

- Drogová závislost, alkoholismus a kouření
- Kriminalita a delikvence
- Virtuální drogy (počítačové hry, televize)
- Patologické hráčství (gambling)
- Záškoláctví
- Šikanování, vandalismus, další formy násilí
- Xenofobie, rasismus, intolerance

Hájek, Hofbauer, Pávková (2008) charakterizují skupiny dětí, u nichž je riziko k sociálně patologické činnosti. Jsou to děti bez zájmů. Dále sem zařazuje rizikovou skupinu dětí, které sice navštěvují organizovanou zájmovou činnost, ale jen z důvodů přání rodičů. U těchto dětí je možný únik k drogám a jiným patologiím. Je nutné při výběru zájmových činností a kroužků dát prostor samotným dětem akceptovat jejich přání při výběru.

Veselá (2006) uvádí, že poruchy sociálně patologické povahy mívají příčinu zpravidla změnou typu a funkce rodiny, které vedou k sociálně patologickým poruchám jedince. Konflikty mezi skupinou a jedincem nebo rivalita mezi dvěma rozdílnými skupinami. Sociální diskriminací, kdy dochází k odlišnému zacházení se srovnatelnými členy.

Hájek, Hofbauer, Pávková (2008) zdůrazňuje, že je při práci s dětmi a mládeží nutné včasné rozpoznávat a zasáhnout při zjištění dalších negativních jevů. Do této skupiny dalších jevů lze zařadit zejména domácí násilí, týrání, zneužívání dětí, ohrožování mravní výchovy mládeže a poruch přijímání potravy. Důležitou strategií je prevence, zařadit můžeme výchovu ke zdraví a zdravému životnímu stylu.

Pávková, et al. (2008) rozděluje prevenci na tři úrovně

- Primární prevence (je určena pro celou populaci, zejména pro populaci, která není kriminálně ohrožena, nehrozí zde žádná rizika)
- Sekundární prevence (je zaměřena na rizikové jedince a skupiny, u kterých je zvýšená pravděpodobnost že se stanou nositeli závadové činnosti nebo obětí se zvýšenou kriminalitou)
- Terciální prevence (usiluje o léčení, zabránění recidivy, u těch, kteří jsou již zasaženi. Prevence se zaměřuje na sociální příčiny a podmínky vzniku závadové mládeže)

2.4.4 Volný čas a životní styl

Pod pojmem životní styl si lze představit pracovní, duchovní, materiální, spotřební činnosti člověka. (Veselá, 2006)

Pávková, et al. (2008) uvádí jednu z definic vymezení životního stylu od E. Bakaláře: „Souhrn životních forem, které jedinec aktivně prosazuje.“

Veselá (2006) zahrnuje do životního stylu vztahy k vnějšmu světu, k lidem v našem okolí a životu vůbec. Vymezení pojmu životního stylu je v tomto směru značně složitě. Veselá (2006) dále rozděluje tento souhrn do několika menších kategorií, které komplexně tvoří životní styl konkrétní osoby. Do těchto kategorií zařazuje režim dne, styl bydlení a oblékání, způsob stravování a komunikace, způsob trávení volného času, přístupu k povinnostem, chování a jednání k okolí, ovládání své osobnosti.

Hájek, Hofbauer, Pávková (2010) rozděluje životní styl do třech oblastí:

- ve způsobech využívání materiálních a sociálních podmínek
- v hodnotové orientaci jedince
- ve způsobu jednání a aktivitě člověka

Hájek, Hofbauer, Pávková (2010) dále uvádí, že všechny tyto oblasti životního stylu se projevují ve vztahu k využití ve volného času. Materiální prostředky ve využití volného času lze využít velice rozmanitě, ať už ke zvýšení prestiže získání nových zážitků nebo posunutí se na hodnotové žebříčku ve společnosti. Sociální vliv je také důležitým faktorem, protože se u každého jedince projevuje individuálně, někteří se rádi sdružují v sociálních skupinách, jiní naopak tráví nejraději volný čas o samotě. Formy se dají vzájemně kombinovat, ale převládající složka je ukazatelem životního stylu.

Podle Pávkové, et al. (2008) hodnotová orientace člověka vychází především z rodiny. Tak jako i v jiných oblastech, platí i u formování člověka, že první vzory získává dítě u rodičů. Jednání člověka ve volném čase lze také posuzovat, podle míry vynaloženého úsilí pro naplnění plánů a tužeb ve svém volném čase. Důležitým faktorem pro volbu životního stylu hraje u člověka sociální interakce, vztahy s lidmi a společností, kterou je obklopen.

2.5 Sdružování dětí a mládeže

V této kapitole jsou uvedeny možné instituce, ve kterých se mládež může sdružovat ve volném čase.

2.5.1 Školská výchovná zařízení

Pávková, et al. (2008) poukazuje na to, že výchova ve volném čase zpravidla probíhá v rámci určité instituce nebo mimo vyučování. Hájek, Hofbauer, Pávková (2008) dodává, že střediska volného času bývají zpravidla právními subjekty. Podle ustanovení školského zákona jsou do školských zařízení pro zájmové vzdělávání zahrnuta střediska volného času. Hájek, Hofbauer, Pávková (2008) dále člení formy zájmového vzdělávání na: zájmová činnost příležitostná, pravidelná zájmová činnost, táborová činnost, osvětová činnost, individuální práce s účastníky vedoucí k rozvoji nadání, nabídka otevřených spontánních aktivit, organizace soutěží a přehlídek vyhlašovaných nebo spolu vyhlašovaných MŠMT

Uvádím zde rozdělení těchto zařízení podle Hájka, Hofbauera, Pávkové (2010), obdobné dělení uvádí i Pávková, et al. (2008), Knotová (2011).

Školská zařízení pro zájmové vzdělávání

Hájek, Hofbauer, Pávková (2010) uvádí, že střediska volného času jsou určeny pro děti, mládež pedagogické pracovníky a další širší veřejnost. Tato zařízení nabízejí, širokou škálu zájmových útvarů mezi ně můžeme zařadit táborovou činnost, příležitostné akce, poradenskou službu, různorodé zájmové činnosti a práci s talenty. Střediska volného času lze rozdělit na domy dětí a mládeže, stanice zájmových činností. Do školských výchovných zařízení dále řadíme školní družiny a školní kluby, které jsou určeny zpravidla pro žáky základní školy, proto je dále nerozvádím vzhledem k zaměření této práce.

Školská výchovná a ubytovací zařízení

Domovy mládeže jsou určeny zpravidla pro žáky středních škol a vyšších odborných škol, kteří vzhledem ke vzdálenosti zvolené školy od místa trvalého bydliště nemohou denně dojíždět. Tato zařízení poskytují žákům a studentům ubytování, stravování, zabezpečují také výchovnou péči, která zahrnuje účelné využívání volného času. Mezi školská výchovná a ubytovací zařízení řadíme i internáty, které jsou určeny pro žáky se zdravotním postižením a učilišť. Pávková, et al. (2008) Háje, Hofbauer, Pávková (2010) do této kategorie řadí i školy v přírodě.

Zařízení pro ústavní a ochranou výchovu

Dětské domovy zajišťují výchovnou a sociální péči pro děti od 3 do 18 let (případně do ukončení přípravy na povolání), o které se rodina z nějakého důvodu nechce, nemůže nebo neumí postarat. Do této skupiny lze řadit diagnostické ústavy, dětské domovy se školou. Zvláštním typem náhradní rodinné péče jsou dětské vesničky SOS. Jde o zařízení, kde žije pospolu skupina dětí (často bývají sourozenci) pečuje o ně náhradní matka. Žijí spolu v přirozeném rodinném prostředí v rámci výstavby skupin domů ve vesničce SOS. (Pávková, et al., 2008)

2.5.2 Sdružení a organizace dětí a mládeže

O volný čas dětí a mládeže pečují také sdružení, která si podle svého zaměření kladou různé cíle vzdělávacího, výchovného nebo rekreačního zaměření. (Pávková, et al., 2008)

Hofbauer (2004) a Hájek, Hofbauer, Pávková (2010) rozdělují tato sdružení následovně:

Sdružení zájmová

Vycházejí ze zájmu, tedy individuální, relativně stále připravenosti člověka zabývat se předměty a činnostmi, které pokládá za významné. Jsou to například: tělovýchova, sport a turistika, kulturní činnost a umělecká tvořivost, přírodovědné obory, společenské vědy, praktické činnosti, herní aktivity, aj. Hájek, Hofbauer, Pávková (2010)

Nejpočetnější je v současnosti Junák, součást světového skautského hnutí, které vzniklo v roce 1907. Jeho poslání je působit mezi dětmi, mladými lidmi i dospělými a vést je k duchovní, mravní a tělesné zdatnosti a připravenosti plnit svoje povinnosti k bližnímu, společnosti, vlasti, přátelství mezi národy. Velký důraz klade na pobyt v přírodě, na výchovu praktických dovedností, družnosti a sebekázně. (Hofbauer, 2004)

Příklady sdružení: Pionýr, Sokol, Asociace turistických oddílů mládeže ČR – ATOM, Folklorní sdružení, Duha, Asociace pro mládež, vědu a techniku – AMAVET, aj.

Sdružení veřejně prospěšná

Jejich základním posláním je překračovat hranici individuálního zájmu a působit ve prospěch dalších lidí, vrstevníků či dospělých, případně napomáhat ochraně a zlepšení stavu přírody. (Hofbauer, 2004)

Příklady sdružení: mládež Českého červeného kříže, humanitní sdružení Centrum integrace dětí a mládeže – CID, sdružení Malý princ, sdružení EVA a TOM, sdružení klubů a dětských domovů Květ,

Sdružení odborů a politických stran

Tato sdružení vznikala a rozvíjela se od 19. století. Mezi mladou generací působila nepřímo, jako hnutí a organizace dospělých, kteří usilovali o to zlepšit její postavení ve společnosti. V posledních desetiletích se vývoj projevil ve vztahu mladých lidí k politickým stranám, jejich mládežnických složkám a účasti na jejich činností. (Hofbauer, 2004)

Sdružení orientovaná nábožensky

Sdružení vytvářená z podnětu církví a náboženských společností nebo působící přímo v jejich rámci rozvíjející svoje působení mezi dětmi a mladými lidmi. (Hofbauer, 2004)

Hájek, Hofbauer, Pávková (2010) uvádí, že nábožensky orientovaná sdružení mají dlouhodobé tradice vycházející z 19. století.

Knotová (2011) dodává, že účastníci těchto aktivit nemusejí být přímým členem církevního sdružení. Poskytované služby se netýkají jen zájmových aktivit, ale často jsou orientovány pro sociálně znevýhodněné skupiny a handicapované, samozřejmě poskytují i poradenství a osvětové činnosti. Nejrozvinutější organizací je katolická církev, která se od počátku devadesátých let realizuje ve volnočasových aktivitách. Velkou aktivitu vytvářejí Salesiánské domy – střediska mládeže, které jsou zařazena jako střediska volného času do sítě školských zařízení. Jejich zřizovatelem je Salesiánská provincie v Praze, zároveň podléhají obecným církevním směrnicím a ustanovením. Zaměřují se na vytváření pestré nabídky volnočasových aktivit, neposkytují služby pouze věřícím, orientují se

na preventivní výchovné působení. Nabízejí pravidelnou i příležitostnou činnost, prázdninové aktivity pro děti i pro rodiny. Další významnou církevní organizací je Kolpingovo dílo, jež má výrazné zastoupení na jižní Moravě a Českomoravské vysočině, jejich zaměření je velice rozmanité (prázdninové aktivity, azylové domy, zřizují výchovu ve volném čase zaměřenou na děti a mládež).

2.5.3 Neformální skupiny

Hájek, Hofbauer, Pávková (2010) popisuje neformální skupinu jako významný a diferenciovaný způsob sdružování především dospívající mládeže a mladých dospělých. Významným faktorem těchto skupin je spontánní sdružování bez složitých pravidel fungování, které pomáhají ve své skupině řešit emocionální potřeby členů. Některé tyto skupiny působí pozitivně (mírové, ekologické, alternativy společenského vývoje), jiné negativně (skupiny zaměřeny protisociálně, xenofobně). Dosavadní vývoj neformálních skupin prochází diferenciací a častými proměnami. Mladí lidé hledají alternativní řešení v chování vůči sobě samému, skupině vrstevníků, širšímu okolí i celé společnosti.

Hofbauer (2004) charakterizuje neformální výchovu jako cílenou a strukturovanou aktivitu mimo formální výchovný systém v útvaru zájmové činnosti (kroužek, umělecký soubor, sportovní družstvo aj.) Dále uvádí, že neformální výchovu musíme zařadit do koncepce celoživotního vzdělávání. Při neformálním vzdělávání se formují sociální kompetence, hodnoty, které člověk uznává, vytváří si aktivní přístup k lidem a životu. Zvyšuje si odborné znalosti a dovednosti. Význam neformální výchovy roste, protože systém formální výchovy nemůže obsáhnout veškerých nároků mladé generace na využívání volného času.

Hájek, Hofbauer, Pávková (2010) uvádí nejvýznamnější poválečné typy neformálních skupin:

- Generace beatníků je rozhraní 40. - 50. let, vyvíjela se z jazzové hudební kultury generace odpůrců konzumní společnosti. Snažila se tím uniknout do vlastního světa toulek a alkoholu
- Teddy Boys vznikly ve Velké Británii koncem 50. let převážně nekvalifikovanými dělníky, kteří kompetenci hledali v odlišnosti chování a oblečení druhých lidí

- Rockeři se objevují koncem 50. let a jsou protivníky Teddy Boys vycházejí z odvětví populární hudby, která se nazývá rock, podmínky pro jejich vznik jsou špatné životní podmínky (nezaměstnanost, dysfunkční rodiny)
- Hippies vznikají v 60. letech v San Francisku, vycházeli z východoasijské filosofie lásky a míru rozvíjelo se jako hnutí proti Vietnamské válce
- Bikeři se objevují v období 50. – 60. let, vychází s anglického překladu slova bike (kolo), její členové zpočátku vycházejí z volného vymezení členství.
- Punkerské hnutí vzniká v 70. letech, členy byli teenageři dělnického původu, kteří pohrdají střední třídou a konzumní společností. Punkeři žili bez násilí, ale i bez závazků a citových vazeb.
- Grufties - tato skupina se vyznačovala morbidním prostřední hřbitovů
- V 70. letech vzniklo hnutí squatterů z důvodů zhoršení podmínek financování sociálních ubytovacích zařízení a nadbytku volných bytů
- Hnutí skinhead vznikají koncem 60. let, zpočátku působila umírněně, ale koncem 70. let se uplatňovali výrazně agresivní postoje související s nenávistí punkerů, hippies, anarchistů, židů, rómů. Zejména na fotbalových utkání a na postojích k ženám (sexualizované násilí, erotično, sadismus)

V devadesátých letech se rozvoj neformálních skupin po skončení rozdělení Evropy značně urychlil. U mladých lidí zůstávala, nedůvěra k tradičním institucím současně tím rostl počet členů v neformálních organizacích. Centrem tohoto dění se stalo Německo, které bylo základnou pro početnou organizaci extrémně pravicových skupin (neonacistů). S počtem rostoucích pravicových extrémistů narůstal počet násilí včetně vražd. Vyvolávané potyčky a neshody zvyšovalo narůstající xenofobního chování u etnik (rómů, židů, černocho, a dalších minorit). Protipólem se stali levicový extrémisté a anarchistické organizace, které působili proti činnosti skinů, neonacistů a fašismu. Z části navázali na hnutí punk, odmítali stereotyp denního života, podíleli se na antiglobalizačních aktivitách. Jejich cílem bylo svobodně žít bez jakýchkoliv zásahů do svého života. (Hájek, Hofbauer. Pávková, 2010)

3. CÍL, HYPOTÉZY A ÚKOLY PRÁCE

3.1 Cíl práce

Cílem této práce je zjistit, jak tráví volný čas středoškolská mládež v Karlových Varech, a přispět ke zlepšení trávení volného času. Dalším cílem je přinést přehled všech školských zařízení a dalších organizací zabývajících se volným časem v Karlových Varech.

3.2 Hypotézy

1. Tráví žáci volný čas převážně spontánně?
2. Podporují žáci jejich rodiče pouze finančně?
3. Chybí žákům nějaký druh zájmové činnosti ve škole nebo ve městě Karlovy Vary?
4. Trávili by žáci volný čas více podle jejich představ, pokud by měli více finančních prostředků?
5. Účastní se reprezentace školy pouze za účelem uvolnění z výuky?
6. Vyskytují se návykové látky u středoškolské mládeže pouze příležitostně?

3.3 Úkoly práce

1. Prostudovat odbornou literaturu týkající se dané problematiky.
2. Výběr zkoumaného souboru.
3. Vytvoření dotazníku.
4. Kontaktovat, domluvit si schůzky a zpracovat osobní rozhovory s řediteli nebo zástupci ředitelů vybraných škol a institucí.
5. Realizace výzkumu na vybraných školách.
6. Vyhodnocení výsledků.
7. Na základě výsledků podat návrh na zlepšení pro volný čas středoškolské mládeže.

4. METODIKA A REALIZACE VÝZKUMU

4.1 Popis zkoumaného souboru

Testovanou skupinou byli žáci středních škol v Karlových Varech. Jednalo se o tyto vybrané školy:

1. Střední průmyslová škola keramická a sklářská
Náměstí 17. listopadu 710/12, Karlovy Vary 360 05
www.spskkv.cz
počet testovaných žáků: 61 žáků

2. Střední odborné učiliště stravování a služeb Karlovy Vary
Ondřejská 1122/56, Karlovy Vary 360 01
www.sou-stravovani.cz
počet testovaných žáků: 40 žáků

3. První české gymnázium v Karlových Varech
Národní 445/25, Karlovy Vary 360 01
www.gymkvary.cz
počet testovaných žáků: 54

4. SOŠ obchodu, provozu hotelů a SOU s. r. o. Karlovy Vary
Jana Palacha 20, Karlovy Vary 360 01
www.sssou.cz
počet testovaných žáků: 45

Testovaný soubor byl v počtu 200 žáků. Jednalo se chlapce v počtu 84 a dívky v počtu 116 ve věku mezi 15 – 22 let. Testování probíhalo v rozmezí od 1. 4. 2013 – 10. 6. 2013. Testování probíhalo formou dotazníkového šetření. Po domluvě s vedením školy a s učiteli jednotlivých hodin probíhalo vyplnění dotazníků přímo ve třídách pod dohledem vyučujícího. Žáci tak měli možnost v průběhu vyplňování dotazníků pokládat doplňující dotazy k přesnému vyplnění otázek. Přítomnost vyučujícího pak zajišťovala serióznost a klid při testování. Realizace osobních rozhovorů s řediteli vybraných škol a vybraných institucí věnující se volnému času mládeže probíhala soukromě v domluvených termínech.

4.2 Rozhovory s vedoucími pracovníky vybraných škol a institucí

Rozhovor s řediteli Domu dětí a mládeže (dále jen DDM) a Domova mládeže (dále jen DM) v Karlových Varech byl koncipován na nabídku zájmových činností pro středoškolskou mládež, zda mají pro řešení problému kompetentní osobu (volnočasový pedagog, speciální pedagog, psycholog). Rozhovor s ředitelem DM zasahoval také do oblasti ubytování žáků v této instituci.

Ředitelům a zástupcům středních škol jsem pokládala tyto otázky:

1. Jaké volnočasové aktivity nabízí vaše škola?
2. Jak často využívají žáci těchto aktivit nebo které jsou nejčastěji využívány?
3. Pořádá škola i nepravidelné zájmové činnosti?
4. Jak řešíte situaci, kdy u žáků přeroste jejich koníček přes hranice školy a stane se například výdělečnou činností? Nabízíte pro ně individuální vzdělávací plán?
5. Jak řešíte ve škole prohřešky týkající se návykových látek (cigarety, alkohol, drogy)?

4.2.1 Dům dětí a mládeže v Karlových Varech

Následující část výzkumu je volným přepisem rozhovoru s ředitelem DDM KV panem Mgr. Jiřím Wimmerem. Jedná se o nabídku zájmových činností, plánů pro středoškolskou mládež a úlohou volnočasového pedagoga v této instituci.

Zájmové činnosti, kterých je v současné době 91, jsou určeny především pro žáky základních škol. Konkrétní zájmové aktivity pro středoškolskou mládež nejsou realizovány z důvodu nezájmu žáků a malých finančních prostředků. Pokus o rozšíření zájmových činností u středoškoláků, kroužkem příprava na maturitní zkoušku z matematiky, skončila nezdarem. Žáci o tuto aktivitu neměli zájem. Do budoucna by se chtěl ředitel DDM více věnovat problematice trávení volného času karlovarských středoškoláků. Měl by zájem přilákat středoškoláky do některých klubů a zřídit konkrétně pro středoškolskou mládež některé kroužky (zkušebna pro začínající kapely, video a foto klub, vizážistický a stylistický kroužek). Spontánní zájmové činnosti DDM v Karlových Varech nenabízí především z důvodu malých prostor budovy. V areálu DDM se též nemohou organizovat sportovní aktivity jako je fotbal, atletické závody a jiné sportovní vyžití, protože chybí

prostor pro vybudování sportovního areálu, který by patřil pod správu DDM. Středoškolská mládež, která DDM navštěvuje, jsou především odrostlé děti (odchovanci), kteří se ve svém volném čase nadále věnují volnočasové aktivitě prostřednictvím DDM. Jedná se především o aerobic pro pokročilé, taneční soubory, některé sportovní kroužky (judo pro pokročilé, florbal, šerm pro pokročilé), environmentální činnosti (chovatelství, rybářství), literárně dramatický kroužek, kroužek magic (rozvíjení strategií her, rozvoj logického myšlení). Příležitostnou zájmovou činnost spojenou s pobytem (táborová činnost) není konkrétně organizovaná, v některých případech při velkém zájmu odchovanců zajišťuje táborová činnost klub. Nejčastěji se však středoškolská mládež uplatňuje jako pomocný vychovatel na oddílových táborech (vodácké tábory, aj.). V DDM působí primární preventista, jedná se o pedagoga, který má řešit konkrétní případy problémů dětí navštěvující instituci. Jde především o kázeňské přestupky ve škole, prospěch, domácí násilí, útěky z domova, krádeže a jiné přestupky. V praxi fungující pedagog je jakýmsi prostředníkem mezi vychovatelem a dítětem. Vychovatel daného souboru či kroužku přichází do styku s dětmi denně a zná jejich rodinnou situaci. Dítě tak má větší důvěru se svěřit o svých problémech konkrétnímu vedoucímu, kterého zná a nebojí se přiznat problém.

4.2.2 Domov mládeže v Karlových Varech

Rozhovor s ředitelem domu mládeže v Karlových Varech Mgr. Ladislavem Novákem a dalšími výchovnými pedagogy.

Domov dětí a mládeže v Karlových Varech nabízí různé volnočasové zájmové aktivity, jedná se o spontánní činnosti i organizovanou zájmovou činnost. Všechny volnočasové aktivity provozované DM jsou bezplatné. Zájem o tyto aktivity je v některých případech zcela nevyužit. Podle rozhovoru s pedagogy DM, žáci nemají zájem o přílišné zasahování do svého volného času, nejraději jsou nerušeni a tráví svůj volný čas podle svých představ, na počítači připojeni na Wi-Fi nebo mimo areál budovy DM v blízkosti svých vrstevníků.

Na počátku školního roku jsou žáci nadšeni z velkého množství volnočasových aktivit, postupem času ale své rozhodnutí mění a tráví svůj volný čas spíše spontánními aktivitami. Domov mládeže i přesto nabízí velké množství zájmových aktivit, ze spontánních můžeme uvést stolní tenis, stolní fotbal, posilovna. U organizované činnosti se

jedná především o: ekologický kroužek, konverzace v cizím jazyce, pomoc s matematikou, košíková, aerobic, florbal, volejbal, plavání, výtvarný kroužek, futsal, zumba. Dále DM nabízí organizované návštěvy divadelních představení nebo promítání kin. Druhy zájmových činností zpracovávají pedagogové domova dětí a mládeže. Dále mohou žáci využívat nedaleký bazén patřící Střední odborné škole pedagogické. DM nabízí také dobrovolné brigády soustředující se na prostory a okolí DM (úklid, péče o zeleň, údržba).

Pokud žákům nevyhovuje žádná z uvedených nabízených zájmových kroužků provozovaných DM, mohou samozřejmě docházet do jiných institucí a soukromých subjektů (fitness, sportovní kluby, pěvecké soubory, aj.). Pokud zkouška nebo trénink končí až po době určené k osobnímu volnu, žáci ve věku do osmnácti let musejí být v DM do 19. hodin. Dále je nutné, po domluvě s rodiči a pedagogy, zažádat o průkaz, tzv. trvalou propustku, který je vystavený na jméno žáka a číslo pokoje. Zároveň rodič žáka dává písemný souhlas s povoleným docházením na volnočasovou aktivitu, ale přebírá zodpovědnost za žáka v této době. Domov mládeže se v těchto případech ještě přesně informuje u dané organizace (kroužku, klubu) na konkrétního žáka, zda dochází na danou volnočasovou aktivitu. Nepravidelnou zájmovou činnost (divadla, kina, výstavy, vernisáže, přednášky v karlovarské knihovně, výlety) jsou organizovány jedenkrát až dvakrát měsíčně. Tyto akce si z části žáci musejí hradit sami, avšak se slevou (využití hromadného snížení vstupného). Na tyto akce jsou žáci doprovázeni příslušným vychovatelem, který za ně má po dobu akce zodpovědnost. DM také organizuje nepravidelné zájmové činnosti ve spolupráci s pedagogy a žáky. Jedná se o tematické večerní programy (pyžamová párty, pálení čarodějnic, vánoční besídka, rozlučka s maturanty, karnevaly, diskotéka, turnaje v různých disciplínách, pořádání vlastních divadelních představení). Spolupráce s DDM není pravidelná, ale pokud se jedná o akce probíhající v DDM, je možnost pro žáky z DM tyto akce s vychovatelem navštívit. Domov mládeže se stará především o výchovu dětí a mládeže mimo školní vyučování, proto je nutné zajistit pravidelnou kontrolu plnění školních povinností vychovatelem. Vychovatel se snaží žákům vždy pomoci, pokud učivo nezvládají nebo mu přesně nerozumí. Domov dětí a mládeže poskytuje žákům, kteří potřebují dlouhodobější pomoc, doučování. V DM je samozřejmostí psycholog, který je žákům k dispozici jedenkrát týdně. Psycholog řeší kázeňské prohřešky ve škole i v DM, zhoršení prospěchu, vztahy mezi žáky (př. šikana), rodinné vztahy (př. rozvod rodičů, nová rodina otce dítěte, aj.). Tato spolupráce žáka

a psychologa není jednorázová, ale jedná se o dlouhodobou spolupráci, pozorování dítěte, jeho vývoj a vývoj daného problému, který se rozhodne řešit.

4.2.3 Střední průmyslová škola keramická a sklářská

Krátký rozhovor se zástupkyní ředitele Střední průmyslové školy keramické Mgr. Jaroslavou Tomášovou. Volnočasové aktivity škola nenabízí, z důvodů velkého vytížení žáků. Mnozí žáci by tyto aktivity nevyužili, protože plnění povinností v rámci školy jsou značně náročné. Žáci musejí zvládat řadu různých školních projektů, které plní v rámci školních povinností, ale většinou přesahují jejich rozměr. Žáci své projekty prezentují na výstavách a vernisážích v rámci městské galerie „SUPERMARKET WC“. Žáci se také účastní různých nepravidelných školních akcí a soutěží. Dále mají možnost přihlásit se do sportovních soutěží a turnajů mezi středními školami v Karlových Varech i v rámci postupů do krajských a státních kol (atletický Corny pohár, další sportovní turnaje, výtvarné soutěže, aj.).

SOU stravování a služeb Karlovy Vary

Rozhovor s ředitelem SOU stravování a služeb Karlovy Vary panem RNDr. Jiří Neumannem. Škola nabízí pouze jedinou volnočasovou aktivitu – kroužek florbalu, který je organizován 2x v týdnu. Tento kroužek navštěvuje mnoho žáků. Více kroužků nemůže škola nabídnout z důvodu nedostatku prostor pro konání (nemají vlastní tělocvičnu). Nepravidelnou zájmovou činnost škola pořádá každoročně. Pořádají gastronomické oborové soutěže (Karlovarský pohárek), jedná se o soutěže v rámci školy i mezi školami v Karlovarském kraji. Během svátků (Vánoce, Velikonoce) prezentují žáci každé třídy své dovednosti z oboru, vyzdobí tematicky prostory třídy nebo školní prostory. Škola dále pořádá akce i pro širokou veřejnost. V tomto roce se zapojením evropských fondů organizuje mezinárodní závod v triatlону, kde se účastní v jedné části profesionálové, v druhé amatéři a ve třetí amatérská družstva. Další akcí za podpory Karlovarského kraje uspořádali na konci léta 2012 veřejný závod na in-line bruslích ve volnočasovém areálu Rolava. V otázce absence žáků z důvodu činností, které přesahují rámec školy a později se stávají například výdělečnou činností (lední hokej, fotbal, basketbal, tanec, apod.), nenabízí škola individuální vzdělávací plán. Jelikož je výuka střídána mezi teorií a praxí, není možné tento proces nastavit individuálně. Dalším tématem byla otázka návykových látek. Škola má v kanceláři sekretariátu alkoholový a drogový tester, ale zatím se toto testování

provádí sporadicky vzhledem k nízké míře podezření u žáků. V otázce kouření je výskyt mnohem častější, proto škola má několik opatřujících kroků. V areálu školy až do vzdálenosti 500 m je zákaz kouření. Při porušení je prvním krokem výstraha (napomenutí třídního učitele, ředitele), dalším krokem je spolupráce s Městskou policií, které se předá protokol o konkrétní situaci a konkrétním žákovi a ten je poté nucen zaplatit pokutu.

4.2.4 První české gymnázium v Karlových Varech

Další rozhovor byl s panem ředitelem RNDr. Zdeňkem Papežem z Prvního českého gymnázia v Karlových Varech. Tato škola nabízí volnočasové aktivity ve větší míře. Kroužky otevírají podle zájmů žáků, tudíž se nabídka každoročně mění. V tomto roce jsou otevřeny různé sportovní kroužky, pěvecký sbor, výtvarný kroužek. Tím, že jsou kroužky otevírány na základě zájmu žáků, jsou také velmi navštěvovány.

Z nepravidelných zájmových činností škola pořádá předmětové olympiády pro žáky. Gymnázium aktuálně pořádá tyto projekty:

- a) Projekt „Film a škola“, který se týká filmového vzdělávání (promítání základních děl české i světové kinematografie v kině Panasonic) za podpory Filmového klubu Karlovy Vary, kina Panasonic a Asociace českých filmových klubů
- b) Projekt „Vzájemné soužití Němců, Čechů a Židů v Karlovarském kraji v 19. - 21. století“ (cílem je nabídnout pedagogům výukové materiály s regionální tematikou).
- c) Projekt „Další vzdělávání pedagogických pracovníků v Karlových Varech“ financovaného z prostředků Evropského vzdělávacího fondu (ESF), Evropského fondu pro regionální rozvoj a státního rozpočtu ČR.
- d) Projekt „Jazyky jinak“, který je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR. Cílem projektu je podpora výuky cizích jazyků na gymnáziu.

Škola je pak spíše pravidelným účastníkem závodů a turnajů mezi středními školami (atletický Corny pohár, basketbalový turnaj, florbalový turnaj, volejbalový turnaj, závody v plavání, aj.). Žákům, u kterých jejich činnosti přesáhly rámec školy a staly se například výdělečnou činností, nenabízí škola individuální vzdělávací plán přímo tak, jak

je dáno zákonem. Avšak umožňují, při vysoké absenci, soukromou domluvu s učitelem pro určení termínů přezkoušení z předmětů. V otázce návykových látek škola postupuje podle školního řádu, ale během posledních let se tyto problémy prakticky nevyskytují.

4.2.5 SOŠ obchodu, provozu hotelů a SOU s. r. o. Karlovy Vary

Na této škole probíhal rozhovor s panem ředitelem Mgr. Vladimírem Hůrkou. Škola nabízí kroužek volejbalu a florbalu, každý pořádaný 1x týdně. Vzhledem k nízkému počtu kroužků jsou také velmi navštěvovány. Z nepravidelných zájmových činností škola pořádá 1x ročně školní akademii. Tato akce je pořádána i pro žáky jiných škol, akci připravují sami žáci za pomoci učitelů. Žáci zde předvedou odborné dovednosti (aranžér, kadeřník, barman, kosmetička, aj.). Žáci předvádějí i zájmové činnosti, kterým se věnují mimo školní vyučování (mažoretky, tanec, hra na hudební nástroje, kouzlení, apod.). Dále škola pořádá školní soutěže pro žáky a tematické kadeřnické a kosmetické soutěže, kdy skupina žáků vytvoří tým a pracují na daném tématu, poté jsou ohodnoceni. Škola se účastní i krajských, státních i mezinárodních oborových soutěží. Žáci navštěvují odborné kurzy a školení z důvodu zvýšení kvalifikace a sledování aktuálních trendů a nových postupů při jejich práci (nehtová modeláž, kadeřnické a kosmetické kurzy, vykrajování ovoce, barmanský kurz, aj.). Individuální vzdělávací plán škola nabízí pouze v případě domluvy s vedením školy a praktickým pracovištěm. Mezi podmínky tohoto plánu škola zahrnuje dobrý prospěch žáka a vlastní angažovanost při jednání s praktickým pracovištěm. V otázce návykových látek mají také na sekretariátu alkoholový tester, je však využíván zřídka, pouze při podezření u žáků.

5. VÝSLEDKY

Výsledky byly zpracovány pomocí programu Engrafes – generátor a editor dotazníků (© Vojtěch Merunka, 2009, PEF ČZU v Praze) a pomocí nástrojů řady Microsoft® Office 2010. Veškeré výsledky z dotazníkového šetření jsou pro větší přehlednost uspořádány v přílohách na konci práce. Některé otázky měly možnost označení více odpovědí, tudíž hodnoty nejsou uváděny v procentech, ale v počtu odpovědí.

5.1 Výsledky otázek z dotazníkového šetření

Otázky č. 1 – 3

Tyto otázky popisují zkoumaný soubor. Testování se účastnilo 200 žáků z toho 84 chlapců a 116 dívek (příloha č. 1). Věkové složení testovaného souboru vypadalo následovně (příloha č. 2):

15-16 let	62 žáků
17-18 let	103 žáků
19-20 let	31 žáků
21 a více let	4 žáci

Testování probíhalo na vybraných typech škol. Uvádím zde procentuální složení testovaného souboru vzhledem k typu školy (příloha č. 3):

střední odborná škola	61 žáků
střední odborné učiliště	85 žáků
gymnázium	54 žáků

Otázky č. 4 – 5

Tyto otázky se zaměřují na subjektivní vnímání volného času.

54 % žáků si myslí, že má dostatek volného času (příloha č. 4).

81 % žáků nemá pocit, že se ve volném času nudí (příloha č. 5)

Otázka č. 6

Tato otázka se zaměřuje na to, jakou formou nejčastěji žáci tráví volný čas (příloha č. 6).

69 % žáků tráví volný čas převážně spontánně. Zbýlých 31 % uvádí organizovanou činnost.

Otázka č. 7

Tato otázka se zaměřuje na konkrétní druh spontánní činnosti, které testované osoby využívají (příloha č. 7). Uvádím tabulku s výsledky (počet odpovědí) této otázky.

sportovní aktivity	112
hudební činnost	92
vaření	70
výtvarná činnost	48
chovatelství	43
studium cizích jazyků	32
rukodělné práce	23
setkání s kamarády	22
využití počítače (hry, internet)	19
sledování filmů, seriálů, TV	6
nakupování	5
fotografování	5
cestování	4
zahradničení	2
četba	2
tanec	2
jízda autem	1
dramatický kroužek	1
dobrovolnická činnost	1
odpočinek, spánek	1
tvorba webových stránek	1
jízda na koni	1
dobrovolní hasiči	1

Otázka č. 8

Tato otázka se věnuje institucím, které žáci navštěvují (příloha č. 8). Tabulka uvádí počet odpovědí.

soukromé instituce	71
nevyžívám žádné instituce	67
sportovní organizace	64
školní zájmové činnosti	20
středisko volného času	19
církevní organizace	4
nestátní neziskové organizace	4
ZUŠ	2

Otázka č. 9

Otázka číslo 9 se zaměřuje na podporu rodičů (příloha č. 9). Tabulka uvádí počet odpovědí.

finančně	156
doprava	69
psychická podpora	63
nepodporují mě vůbec	33
brání mi v činnosti	0

Otázka č. 10

Tato otázka se věnuje hrazení zájmových činností (příloha č. 10). Tabulka uvádí počet odpovědí.

rodiče	154
sám/sama	108
činnost je zdarma	22
prarodiče	14
náklady hradí organizace	10

Otázka č. 11

V této otázce zjišťuji, jaký mají vliv na volný čas finanční prostředky. Zda by žáci trávili volný čas více podle jejich představ, pokud by měli finančních prostředků více (příloha č. 11). Tabulka uvádí počet odpovědí.

ne	100
cestování, výlety	39
lepší vybavení	34
návštěva koncertů, festivalů	13
možnost chodit více na placená sportoviště	8
návštěva kurzů	6
nakupování	6
další sportovní aktivity	3
adrenalinové sporty	3
návštěva kulturních zařízení (divadlo, kino, muzeum, apod.)	3
možnost více navštěvovat placené kluby pro mládež	2
návštěva restaurací, kaváren	2
jízda na koni	2
učit se na hudební nástroj	2
nebýt závislý na rodičích	2
závody a výstavy psů	1
tvorba hudby	1

Otázka č. 12

Otázkou číslo 12 zjišťuji důvody reprezentace školy v soutěžích, závodech, turnajích, apod. (příloha č. 12). Tabulka uvádí počet odpovědí.

činnost mě baví	112
neúčastním se	63
uvolnění z výuky	50
získání nových zkušeností	43
představuje určitou prestiž	31
odměna (finanční, materiální)	9

Otázka č. 13

Zaměření otázky číslo 13 je na nabídku zájmových činností ve školách. A zda by žáci ocenili širší nabídku těchto činností (příloha č. 13.). Tabulka uvádí počet odpovědí.

ne	165
více sportovních kroužků	10
výtvarný kroužek	8
konverzace v cizím jazyce	7
dramatický kroužek	3
fitness	2
taneční kroužek	2
zimní sporty	1
bojové sporty	1
hudební kroužek	1
přednášky o sociálních tématech	1
více školních výletů	1

Otázka č. 14

Otázkou číslo 14 hodnotí žáci nabídku k aktivnímu využití volného času v Karlových Varech (příloha č. 14).

Větší část je přesvědčena, že v Karlových Varech je dostatečná nabídka (57 % dotázaných). 43 % žáků pak hodnotí tuto nabídku jako nedostatečnou.

Otázka č. 15

Touto otázkou zjišťuji, zda žákům chybí nějaký druh zájmové činnosti a pokud ano, tak jaký.

Většině žáků konkrétní druh zájmové činnosti nechybí (158 odpovědí). Konkrétní zájmové činnosti, které žákům v Karlových Varech chybí, jsou pro větší přehlednost uvedeny příloze č. 15.

Otázka č. 16

Závěrečná otázka se věnuje užívání některé z návykových látek (cigarety, alkohol, drogy). Typy odpovědí se zabývali četností užívání některé z těchto látek (příloha č. 16).

ne, neužívám	66	33%
ano, příležitostně (méně než 1x do měsíce)	61	31%
ano, denně	44	22%
ano, občasné užívání (1x do týdne)	29	15%

5.2 Školská zařízení a další organizace v Karlových Varech

Zde je výčet všech školských zařízení a dalších organizací zabývajících se volným časem v Karlových Varech.

5.2.1 Školská zařízení v Karlových Varech

1. Obchodní Akademie, VOŠ cestovního ruchu a jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky, Karlovy Vary
2. První české gymnázium v Karlových Varech
3. SOŠ obchodu, provozu hotelů a SOU s. r. o. Karlovy Vary
4. SOU stravování a služeb Karlovy Vary
5. Soukromá obchodní akademie Podnikatel, spol. s. r. o.
6. Středisko praktického vyučování Grandhotel Pupp o. p. s
7. Střední odborná škola Karlovy Vary, s. r. o.
8. Střední odborná škola logistická a SOU Dalovice
9. Střední odborná škola pedagogická, gymnázium a VOŠ Karlovy Vary
10. Střední odborná škola stavební Karlovy Vary
11. Střední průmyslová škola keramická a sklářská Karlovy Vary
12. Střední zdravotnická škola a VOŠ zdravotnická
13. Střední zemědělská škola Dalovice
14. TRIVIS – Střední škola veřejnoprávní Karlovy Vary, s. r. o.

5.2.2 Neziskové organizace

- ACET ČR o. s. (pobočka Karlovy Vary)
- ADIOC - MAJÁK
- A. M. bike no limits o. s.
- ANNA KK - Asociace nevládních neziskových aktivit Karlovarského kraje
- Asociace nevládních neziskových aktivit Karlovarského kraje
- Asociace Záchranný kruh
- Autoklub Karlovy Vary
- Autosport klub Karlovy Vary
- Centrum pro mládež a alternativní sporty
- Centrum pro zdravotně postižené Karlovarského kraje
- Česká sledge hokejová asociace
- Českomoravská myslivecká jednota, Okresní myslivecký spolek Karlovy Vary
- Dětské informační centrum Karlovy Vary
- Divadelní studio D 3, občanské sdružení, Karlovy Vary
- DIVADLO DAGMAR Karlovy Vary, Komorní scéna "U"
- D-Team o. s. Karlovy Vary
- Duha - sdružení dětí a mládeže pro volný čas, přírodu a recesi
- Farní Charita Karlovy Vary
- Filmový klub Karlovy Vary
- Hipocentrum Pá-ja
- Hvězdárna a radioklub lázeňského města Karlovy Vary, o.p.s.
- Junák – svaz skautů a skautek ČR, přístav ORION Karlovy Vary
- Karlovarská oblast Unie výtvarných umělců
- Karlovarský klub go
- Karlovarský klub neslyšících a hluchoněmých lidí - Planeta neslyšících
- Karlovarský paraklub, o. s.
- K-Centrum Karlovy Vary, Občanské sdružení Světlo
- Klub Sportovního Tance Best
- Klub stomiků Karlovy Vary
- Klub za krásné Karlovarsko

- Kontakt bB - středisko Karlovy Vary, občanské sdružení pro sport, rehabilitaci a sport bez barrier.
- Křesťanská akademie Karlovy Vary
- Lázeňské ediční sdružení
- Letecké akrobatické centrum Karlovy Vary
- Modrá hvězda života - záchranná vodní stanice potápěčů Karlovy Vary
- Občanské sdružení pro integraci lidí s postižením Dveře dokořán
- Občanské sdružení Res vitae
- Občanské sdružení rodičů dětí a dospělých postižených gaucherovou chorobou
- Občanské sdružení skautů a skautek - Lilie Karlovy Vary
- Oddíl go TJ Slovan Karlovy Vary
- OK1KVK - Radioklub lázeňského města Karlovy Vary
- Paintball klub Karlovy Vary
- Prostor k životu
- Protebe live, o. s.
- RaPpresent Karlovy Vary, Street dance crew
- Sdružení chovatelů koček, KK KV
- Sdružení Jóga v denním životě Karlovy Vary
- Sdružení přátel Karlovarského symfonického orchestru
- Sdružení SOS dětských vesniček (pobočka Karlovy Vary-Doubí)
- Soubor písní a tanců Dyleň Karlovy Vary
- Sportovní klub vozíčkářů Sharks
- Sportovní unie Karlovarska o.s.
- Svaz neslyšících a nedoslýchavých Karlovy Vary
- Svaz záchranných brigád kynologů ČR, Záchranná brigáda kynologů Karlovarského kraje
- TJ Lokomotiva Karlovy Vary (basketbal)
- T. J. Sokol Karlovy Vary
- TyfloCentrum Karlovy Vary, o. p. s.
- Vodní záchranná služba Karlovy Vary o. s.
- Žongléřský cech

5.2.3 Sportovní kluby

- 1. FC Karlovy Vary, a. s.
- AC Futsal
- AC START Karlovy Vary
- AC Žízeň Karlovy Vary
- ACES team Karlovy Vary
- All Family Sport - sportovní klub o. s.
- Basketbalový klub Lokomotiva Karlovy Vary
- Cyklocentrum TVR
- DC Bacardi Karlovy Vary
- FB Hurrican
- HbC Demons
- HC Energie Karlovy Vary, s. r. o.
- Karate Klub Tygr Karlovy Vary
- Karlovarský šachklub Tietz
- Kavaikikan
- Krajský šachový svaz Karlovy Vary
- Krasobruslařský klub Karlovy Vary, o. s.
- Krušnohorský sportovní klub psích spřežení
- Kuželkářský klub Karlovy Vary
- LK Slovan Karlovy Vary
- Muškařský klub Karlovy Vary
- Občanské sdružení FAN CLUB karlovarského hokeje Karlovy Vary
- Okresní rada AŠSK ČR Karlovy Vary
- Paintball klub Karlovy Vary
- Petanque klub PB
- Pneucentrum Rudá hvězda Karlovy Vary o. s.
- SK Bohemia Karlovy Vary
- SK BULDOCI Karlovy Vary - Dvory
- SK HBC C. S. K. A. Karlovy Vary
- SK HC Černí baroni Karlovy Vary
- Ski Klub Karlovy Vary

- Sportovní klub Hubertus Karlovy Vary
- Sportovní klub kopané Karlovy Vary - Doubí
- Sportovní klub LIAPOR Karlovy Vary - Doubí
- Sportovní klub policie Hvězda Karlovy Vary
- Sportovní klub Varana Karlovy Vary
- Sportovní krasobruslařský klub Karlovy Vary
- Šachový klub Karlovy Vary
- Tenisový klub Lokomotiva Karlovy Vary
- Tenisový klub TC Gejzírpark Karlovy Vary
- TJ Karlovy Vary - Dvory
- TJ Thermia Karlovy Vary
- Triatlet Karlovy Vary
- Volejbalový klub Karlovy Vary
- X - Team BaNo Karlovy Vary, o. s.

5.2.4 Ostatní zařízení

- Domov mládeže Karlovy Vary
- Dům dětí a mládeže Karlovy Vary
- Dětský domov Karlovy Vary a Ostrov

6. DISKUSE

Během testování bylo potřeba dbát na správnou prezentaci účelu dotazníku ve třídách. Urychlil se tím proces vyplňování dotazníků, jelikož žáci nemuseli podávat dodatečné dotazy, a zkrátila se tak doba narušení vyučování. Dále nebylo třeba řešit nesprávně vyplněné dotazníky a přicházet tím o cenná data. Všechny uvedené instituce, kde testování probíhalo, mi vyšly vstříc, umožnily mi rozdání nebo samy zorganizovaly rozdání dotazníků do určených tříd a byly ochotny poskytnout mi rozhovory uvedené v praktické části této práce.

Z výsledků otázky číslo 4, která je první otázka určená ke zjištění trávení volného času, vyplývá, že větší část dotázaných (54 %) je přesvědčeno o dostatku volného času. Tato otázka může být však vyložena subjektivně, jak jsem si mohla všimnout při hodnocení všech dotazníků nebo při dotazech během jejich vyplňování ve třídách. Žáci někdy chápou pojem volný čas jako čas, kdy nemají žádné povinnosti a nemusejí nic dělat, což je část definice od Pávkové, et al., (2008). Žáci si mnohdy neuvědomují, že kroužek nebo navštěvování sportovního klubu je trávení volného času. Část definice Čecha (2002) popisuje volný čas, kdy děti a mládež provádí činnosti a aktivity, které mohou, ale nemusejí dělat. Někdy jsou však žáci v určitém stereotypu, mají vůči klubu a spoluhráčům či kolegům určitou povinnost a zodpovědnost, proto pojem volný čas subjektivně posouvají pouze do roviny relaxace a odpočinku. Tuto rovinu uvádí Čáp (1997) jako jednu z funkcí volného času.

Další otázkou bylo, zda si žáci myslí, že se ve svém volném času nudí. Nuda je jeden z negativních jevů ve volném čase. Při průzkumu se však ukázalo, že většina dotázaných, která tvořila 81 %, se ve svém volném čase nenudí. Tento výsledek korespondoval i s dotazníky, kde žáci uvedli, že mají dostatek času, ale zároveň se v tomto čase nenudí, což je pozitivní zjištění.

Šestá otázka se zaměřovala na formu trávení volného času. Větší část respondentů (68 %) uvedla, že volný čas nejčastěji tráví spontánně. Druhá část (32 %) poté uvedla jako nejčastější trávení formou organizovanou. Při počtu sdružení, institucí, klubů, organizací je toto zjištění k zamyšlení zejména pro propagaci jednotlivých institucí. Žáci v tomto ohledu v pozdější otázce uváděli aktivity, které jim v Karlových Varech chybí, ale uváděli také aktivity, které v jsou v Karlových Varech zastoupeny v nemalém počtu. Mládež ovšem

mnohdy není informovaná, že nějaké kroužky a oddíly vůbec existují, což v dnešní době shánění informací může být i částečná vina rodičů a žáků samotných. Instrukce zajišťující trávení volného času se snaží vyjít mládeži vstříc, jak vyplývá z uvedených rozhovorů, ale ze strany mládeže chybí zájem. Na druhou stranu je třeba uvést, že na některé aktivity, o který by naopak mohl být zájem, organizace nemá finance.

Otázka číslo 7 se zaměřovala na konkrétní spontánní aktivity, které žáci využívají. Nejvíce odpovědí zaznamenaly sportovní aktivity (112 odpovědí). Další aktivitou byla nejvíce označována hudební činnost, která zahrnovala hru na hudební nástroj, zpěv, poslech hudby). Pomyslnou třetí příčku obsadilo, pro mnohé to může být překvapivé, vaření (70 označených odpovědí). Výtvarná činnost a chovatelství (péče o zvířata) měly podobně 48 a 43 odpovědí. Dále následovalo studium cizích jazyků (32 odpovědí), rukodělné práce (23 odpovědí), které zahrnovaly modelářství, šití, pletení, výroba keramiky či ozdob a podobně. Setkání s kamarády, někdy nazývané v dotaznících „chození ven“ nebo „trávení času s partou“ apod., mělo 22 označených odpovědí. Překvapivě málo odpovědí měly aktivity jako využití PC (19), které zahrnovalo hry, internet, sociální sítě, a sledování filmů a seriálů, případně televize obecně (6 odpovědí). Dále uvedu jen výčet dalších aktivit s počty odpovědí v závorce, jelikož tyto aktivity nebyly tak časté. Nakupování a fotografování (obě 5 odpovědí), cestování (4), zahradničení (2). Překvapivě málo se jako aktivita u žáků objevila četba (2 odpovědi). Aktivity dále pokračovaly tancem (2 odpovědi), jízdou autem – zde bylo myšleno řízení (1 odpověď), návštěva dramatického kroužku (1), dobrovolnická činnost (1), odpočinek nebo spánek (1), tvorba webových stránek (1) a dobrovolný hasič (1).

Osmá otázka zkoumala organizování volné činnosti, tj. jaké instituce žáci především navštěvují. Soukromé organizace (fitness cluby, soukromý učitel či lektor, apod.) měly 71 odpovědí. 67 odpovědí označili žáci, kteří nenavštěvují žádnou organizaci. Sportovní organizace pak využívá 64 žáků. Další dvě odpovědi měly podobný počet odpovědí – školní zájmové činnost (20) a středisko volného času (19). Církevní organizace a nestátní neziskové organizace (Junák, Sokol, ekologické organizace, apod.) měly shodně po 4 odpovědích. Dvě odpovědi měla ZUŠ.

Jakým způsobem podporují rodiče své děti, jsem u respondentů zjišťovala devátou otázkou. Nejvíce odpovědí byla označena finanční podpora (156 odpovědí). Podpora ve formě dopravy na tréninky, zápasy, soutěže apod. byla označena 69 odpověďmi. Psychická

podpora, která byla míněna jako návštěva tréninků, zápasů, soutěží apod., byla označena 63 odpověďmi (což je prakticky u každého třetího žáka tohoto testovaného souboru). Žáci, které rodiče nepodporují, označili 33 odpovědí. Žádnému z testovaných žáků nebrání rodiče v nějaké určité činnosti.

Další otázka zjišťovala, kdo hradí zájmovou činnost žáků. Logicky nejvíce odpovědí (154) bylo označeno financování rodiči. Sami si hradí žáci zájmovou činnost také více než polovina žáků (108 odpovědí). Tato odpověď zahrnovala kapesné, brigády nebo odměna za produktivní práci na odborném pracovišti. Pokud bereme v úvahu kapesné, dalo by se zahrnout i do odpovědi financování rodiči, proto je možné označit i v této otázce více možností odpovědi. Ve 22 případech je tato činnost zdarma. Prarodiče hradí zájmovou činnost ve 14 případech. Případně náklady hradí organizace (10 odpovědí).

Další otázka týkající se financí zjišťovala, zda by žáci trávili více podle jejich představ, pokud by měli více finančních prostředků. Polovina žáků (100 odpovědí) by netrávila volný čas více podle jejich představ. Odpovědi, ve kterých by žáci trávili volný čas jiným způsobem, uvedu následovně. Největší počet odpovědí pak zaujalo cestování a výlety (39 odpovědí) a nákup lepšího vybavení (34). Menší počet odpovědí pak měly návštěvy koncertů a festivalů (13). Možnost chodit více na placená sportoviště by s více finančními prostředky využilo 8 žáků. Další označené odpovědi byly: návštěva různých kurzů (6), nakupování (6), další sportovní aktivity (3), adrenalinové sporty (3), návštěva kulturních zařízení jako je divadlo, kino, muzeum, apod. (3). Zbytek možností poté měly shodně dvě označené odpovědi: možnost více navštěvovat placené kluby pro mládež, návštěva restaurací a kaváren, jízda na koni, učení na hudební nástroj a nebyt závislý na rodičích. Z těchto výsledků můžeme usuzovat, že trávení volného času není z minimálně poloviny závislý na finančních nákladech. Jak vyplývá z rozhovoru s ředitelem Domova mládeže Karlovy Vary, některé činnosti, které poskytuje bezplatně, jsou zcela nevyužity.

Zájmové činnosti na škole byly zkoumány v otázce číslo 13. Drtivá většina (165 odpovědí) by neoceníla širší nabídku zájmových činností na své škole. Z toho můžeme usuzovat, že školy nabízí svým studentům dostatečné volnočasové aktivity nebo je žáci využívají v jiných institucích či spontánně. Někteří žáci naopak využili další nebo rozšířené aktivity na své škole. Například více sportovních kroužků (10 odpovědí), výtvarný kroužek (8), konverzace v cizím jazyce (7), dramatický kroužek (3), fitness (2)

a po jedné odpovědi měly zimní sporty, bojové sporty, hudební kroužek, přednášky o sociálních tématech a více školních výletů.

Jak se můžeme přesvědčit v 14. otázce, žáci jsou z 57 % spokojeni s nabídkou aktivního využití volného času. Tento výsledek je možné zdůvodnit výstavbou nebo modernizací sportovišť, areálů pro volný čas, bazénového centra, veřejných hřišť či multifunkční haly v posledních několika letech.

Otázka číslo 15 navazuje na předchozí. Tato otázka zjišťuje, zda žákům chybí v Karlových Varech určitý druh zájmové činnosti. Většině respondentů (158 odpovědí) zájmové činnosti nechybí. Ostatní odpovědi mají maximálně 5 označení a pro jejich větší počet jsou uvedeny v příloze číslo 16. Tyto výsledky korespondují s množstvím zařízení a organizací v Karlových Varech, které zajišťují pestrou škálu činností.

Průzkum z oblasti sociálních patologií, které uvádí Veselá (2006) i Pávková, et al. (2008), byl prováděn otázkou číslo 16. 33 % žáků návykové látky (cigarety, alkohol, drogy) neužívá. 30 % užívá tyto látky příležitostně, tj. méně než 1x do měsíce (zábavy, párty, koncerty, apod.). 22 % žáků užívá tyto látky denně. 1x do týdne užívá tyto látky zbylých 15 % žáků.

Ke zlepšení trávení volného času středoškolské mládeže v Karlových Varech bychom navrhovali větší informovanost a propagace zájmových činností, organizací a institucí přímo ve školách, například nabídkou na školních nástěnkách, pořádáním besed či diskusí. Vytvořit konkrétní návrhy, které by využili financování z fondů města, kraje, ČR i různých evropských fondů. Tyto projekty by měly cíleně směřovat na mládež, výstavby, modernizace či opravy volnočasových areálů, samotných institucí a nových objektů. Rodiče i pedagogové by měli vést středoškoláky k zájmovým činnostem, při kterých získávají nové vědomosti, zkušenosti a vedou je k rozvoji poznávacích procesů a k celoživotnímu vzdělávání. Prostřednictvím takto nabytých zkušeností a praktických činností si mladí lidé utvářejí názor na život a svět.

7. ZÁVĚRY

1. Cílem této práce je zjistit, jak tráví volný čas středoškolská mládež v Karlových Varech, a přispět ke zlepšení trávení volného času. Ve výzkumné části jsme zjistili, jaké aktivity, organizace a jakou formou tráví mládež volný čas. Dále jsme zjistili, jaké aktivity by mládež ocenila na své škole nebo celkově v Karlových Varech.
2. Při zpracování jsme vycházeli z teoretických poznatků získaných z uvedené literatury a také z vlastní zkušenosti, jelikož jsem na probíhající testování byla osobně přítomna.
3. Výběr skupiny testovaných osob představoval žáky různých typů středních škol v Karlových Varech (střední odborné školy, dvou středních odborných učilišť a gymnázia). Jednalo se 200 žáků, konkrétně 84 chlapců a 116 dívek ve věkovém rozmezí od 15 do 22 let a výše navštěvující zmíněné školy.
4. U testovaných osob probíhalo dotazníkové šetření v časovém rozmezí od 1. 4. 2013 – 10. 6. 2013. Dotazník se skládal celkem z 16 otázek, které se týkaly trávení volného času v Karlových Varech.
5. Po vyplnění všech dotazníků jsem vyhodnotila výsledky. V rámci některých otázek jsou výsledky vyhodnoceny v procentech (označen pouze jeden typ odpovědi). Při více možnostech odpovědí na jednu otázku jsou výsledky vyhodnoceny v počtu odpovědí.
6. Hypotézou číslo 1 bylo, zda žáci tráví volný čas převážně spontánně. Tuto hypotézu můžeme na základě výsledků potvrdit. 68 % žáků tráví čas převážně spontánně.
7. Hypotézou číslo 2 bylo, zda žáky podporují rodiče pouze finančně. Tuto hypotézu můžeme na základě výsledků vyvrátit. Rodiče podporují žáky také formou dopravy na volnočasové aktivity (69 odpovědí) a psychickou podporou, tj. zájem rodičů o volný čas svých dětí, návštěva tréninků, zápasů a soutěží. Psychická podpora byla označena 63 odpověďmi.
8. Hypotézou číslo 3 bylo, zda žákům chybí nějaký druh zájmové činnosti ve škole nebo ve městě Karlovy Vary. Na základě výsledků můžeme tuto hypotézu potvrdit, i když musíme poukázat na to, že většina žáků je v obou otázkách nabídky volnočasových aktivit spokojena. Výčet všech aktivit, které žákům chybí, je uveden v přílohách číslo 14 a 16.

9. Hypotézou číslo 4 bylo, zda by žáci trávili volný čas více podle jejich představ, pokud by měli více finančních prostředků. Na základě uvedených výsledků můžeme tuto hypotézu vyvrátit. Žáci by v tomto případě netrávili čas více podle jejich představ (100 označených odpovědí).

10. Hypotézou číslo 5 bylo, zda se žáci účastní reprezentace školy pouze za účelem uvolnění z výuky. Tuto hypotézu můžeme na základě výsledků vyvrátit, jelikož v první řadě je tato činnost baví (112 odpovědí). Další odpovědí bylo, že se žáci z jakýchkoliv důvodů reprezentace neúčastní (63 odpovědí). Odpověď, kdy se žáci chtějí jen uvolnit z výuky, se objevila v 50 případech.

11. Hypotézou číslo 6 bylo, zda se vyskytují návykové látky u středoškolské mládeže pouze příležitostně. Na základě provedených výsledků můžeme tuto hypotézu vyvrátit. 22 % žáků užívá některou z návykových látek (cigarety, alkohol, drogy) denně. 15 % žáků pak užívá tyto látky maximálně jednou do týdne.

12. V diskusi jsme podali návrhy na zlepšení trávení volného času v Karlových Varech.

8. POUŽITÉ ZDROJE

Literatura

1. ČÁP, Jan. *Psychologie výchovy a vyučování: kultura a umění ve výchově*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova, 1993, 415 p. ISBN 80-706-6534-3
2. HÁJEK, Bedřich, Břetislav HOFBAUER a Jiřina PÁVKOVÁ. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008, 239 s. ISBN 978-807-3674-73
3. HÁJEK, Bedřich, Břetislav HOFBAUER a Jiřina PÁVKOVÁ. *Pedagogika volného času*. 2., přeprac. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2010, 127 s. ISBN 978-80-7290-471-6
4. HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2004, 176 s. ISBN 80-717-8927-5
5. HOLINOVÁ, Hilda. *Kapitoly o mládeži a jej volnom čase*. 1. vyd. Bratislava: Smena, 1979, 211 s. ISBN 73-025-79
6. JANIŠ, Kamil. *Úvod do problematiky volného času*. Vyd. 1. Opava: Slezská univerzita v Opavě, Fakulta veřejných politik, Ústav pedagogických a psychologických věd, 2009, 61 s. ISBN 978-80-7248-530-7
7. KNOTOVÁ, Dana. *Pedagogické dimenze volného času*. Brno: Paido, 2011, 101 s. ISBN 978-80-7315-223-9
8. KRATOCHVÍLOVÁ, Emília. *Pedagogika volného času: výchova v čase mimo vyučovania v pedagogickej teórii a v praxi*. 2., upr. a rozš. vyd. Trnava: Typi Universitatis Tyrnaviensis, 2010, 356 s. ISBN 978-80-8082-330-6
9. NĚMEC, Jiří. *Kapitoly ze sociální pedagogiky a pedagogiky volného času pro doplňující pedagogické studium: kultura a umění ve výchově*. 1. vyd. Brno: Paido - edice pedagogické literatury, 2002, 119 s. ISBN 80-731-5012-3

10. PÁVKOVÁ, Jiřina, et al. *Pedagogika volného času: [teorie, praxe a perspektivy výchovy mimo vyučování a zařízení volného času]*. Vyd. 4. Praha: Portál, 2008, 221 s. ISBN 978-80-7367-423-6

11. PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 3. rozšř. a aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2001, 322 s. ISBN 80-717-8579-2

12. SPOUSTA, Vladimír. *Metody a formy výchovy ve volném čase: kultura a umění ve výchově*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1996, 82 s. ISBN 80-210-1275-7

13. SPOUSTA, Vladimír, et al. *Kapitoly z pedagogiky volného času*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1996. ISBN 978-802-1012-745

14. SPOUSTA, Vladimír, et al. *Teoretické základy výchovy ve volném čase: úvod do studia pedagogiky volného času*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1997, 183 s. ISBN 80-210-1007-x

15. VÁŽANSKÝ, Mojmir, Vladimír SMÉKAL. *Základy pedagogiky volného času*. 1. vyd. Brno: Paido, 1995, 176 s. ISBN 80-901-7379-9

16. VESELÁ, Jana. *Kapitoly ze sociální pedagogiky*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2006, 210 s. ISBN 80-719-4864-0

Elektronické zdroje

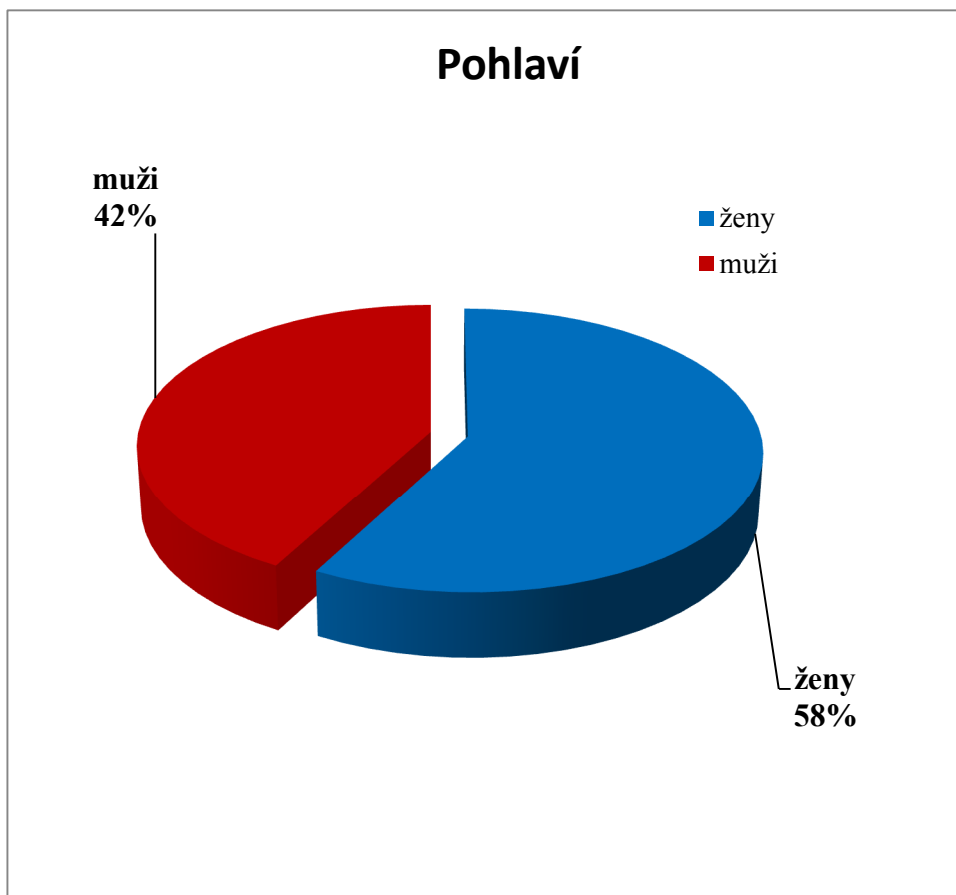
17. ČECH, Tomáš. *Volný čas a způsob jeho trávení školáky v Brně* [online]. Brno, 2002, s. 6 [cit. 2013-05-16]. Dostupné z:
<http://www.skolavpraxi.cz/wpimages/other/Cech.doc?basket=c70442c8c0de3f57937f53cfl57701dd>

9. PŘÍLOHY

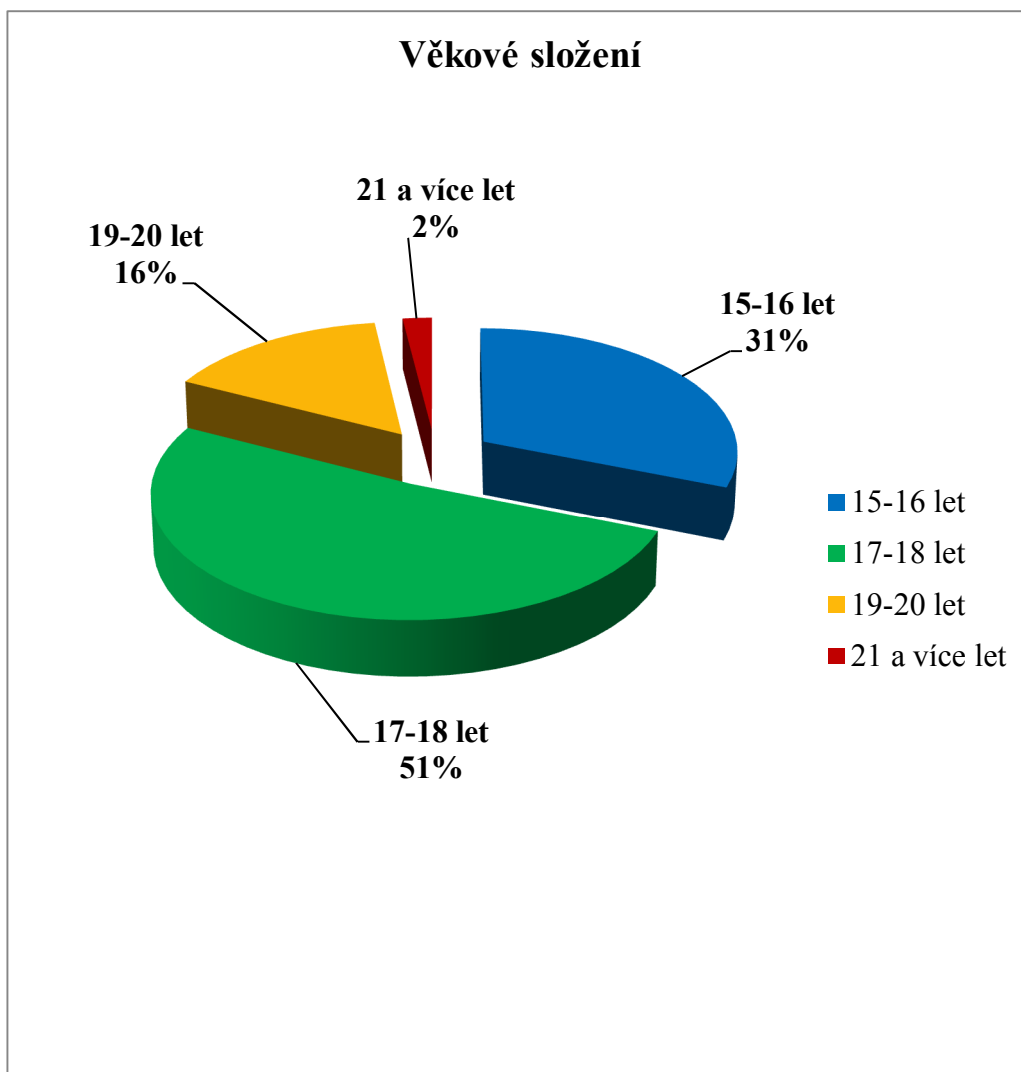
Seznam příloh:

- I. Příloha 1 – otázka číslo 1
- II. Příloha 2 – otázka číslo 2
- III. Příloha 3 – otázka číslo 3
- IV. Příloha 4 – otázka číslo 4
- V. Příloha 5 – otázka číslo 5
- VI. Příloha 6 – otázka číslo 6
- VII. Příloha 7 – otázka číslo 7
- VIII. Příloha 8 – otázka číslo 8
- IX. Příloha 9 – otázka číslo 9
- X. Příloha 10 – otázka číslo 10
- XI. Příloha 11 – otázka číslo 11
- XII. Příloha 12 – otázka číslo 12
- XIII. Příloha 13 – otázka číslo 13
- XIV. Příloha 14 – otázka číslo 14
- XV. Příloha 15 – otázka číslo 15
- XVI. Příloha 16 – otázka číslo 16
- XVII. Příloha 17 – dotazník
- XVIII. Příloha 18 – seznam použitých zkratk

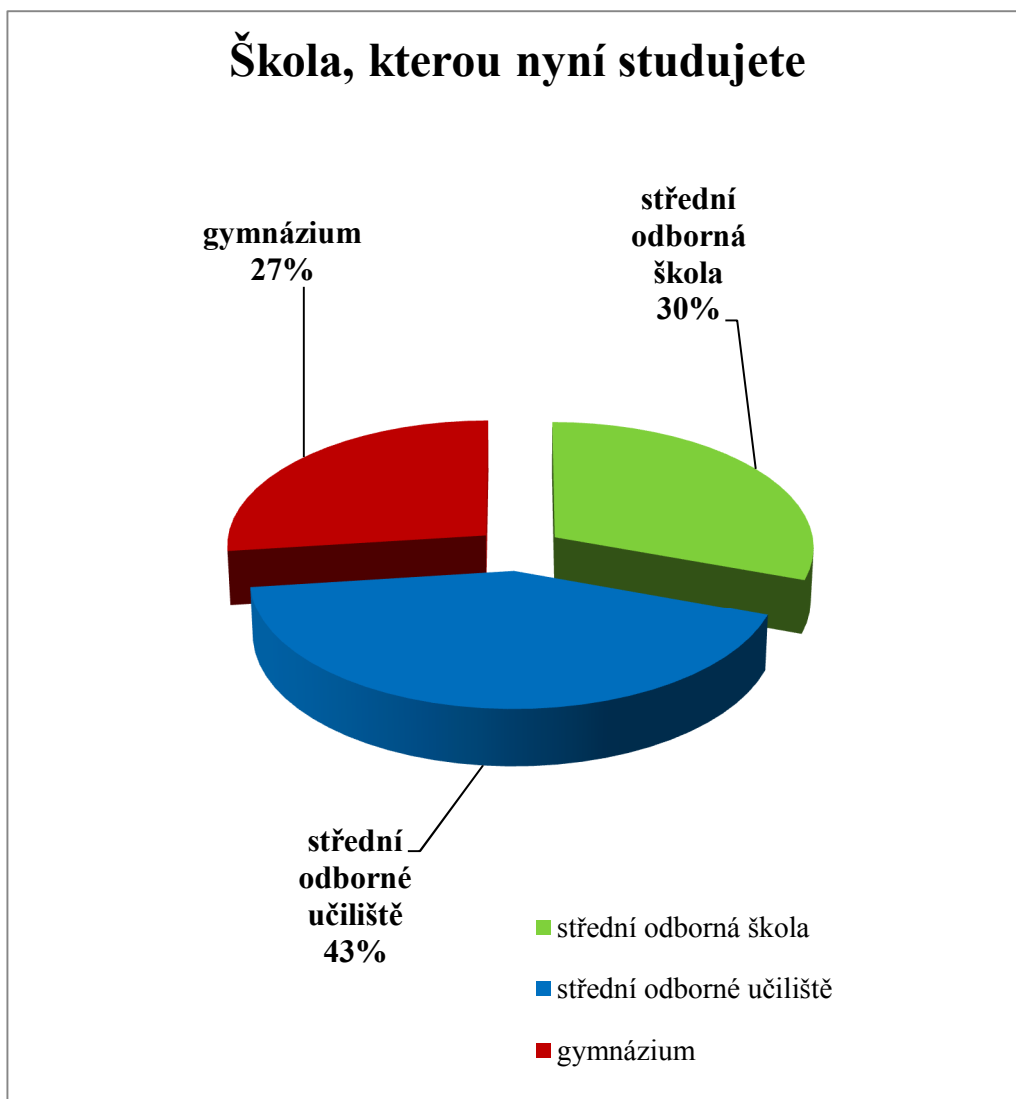
I. Příloha 1 – otázka 1 - Pohlaví testovaných osob

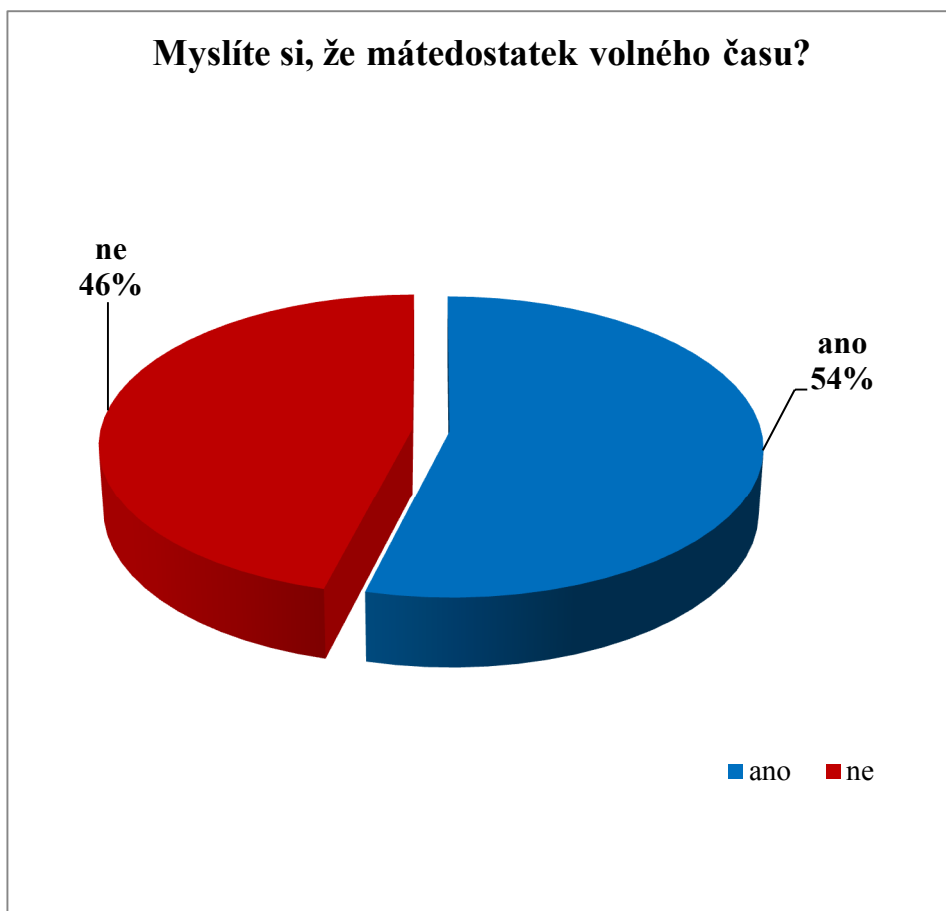
II. Příloha 2 – otázka číslo 2 – Věkové složení testovaných osob

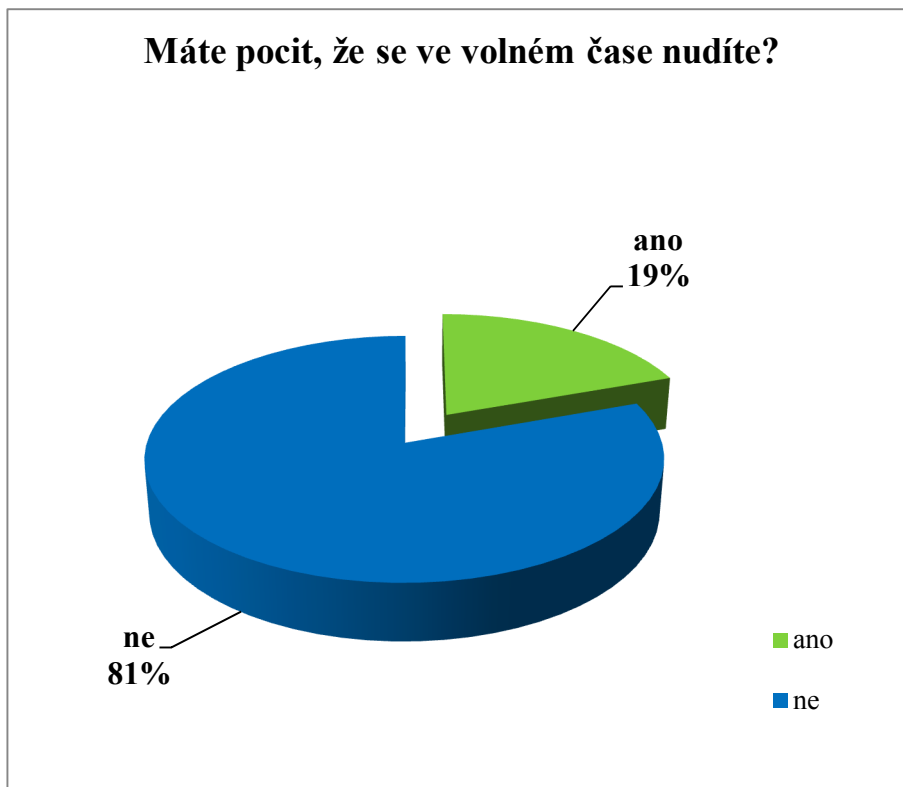
III. Příloha 3 – otázka číslo 3 – Typ školy, které testované osoby navštěvují

IV. Příloha 4 – otázka číslo 4 – Myslíte si, že máte dostatek volného času?

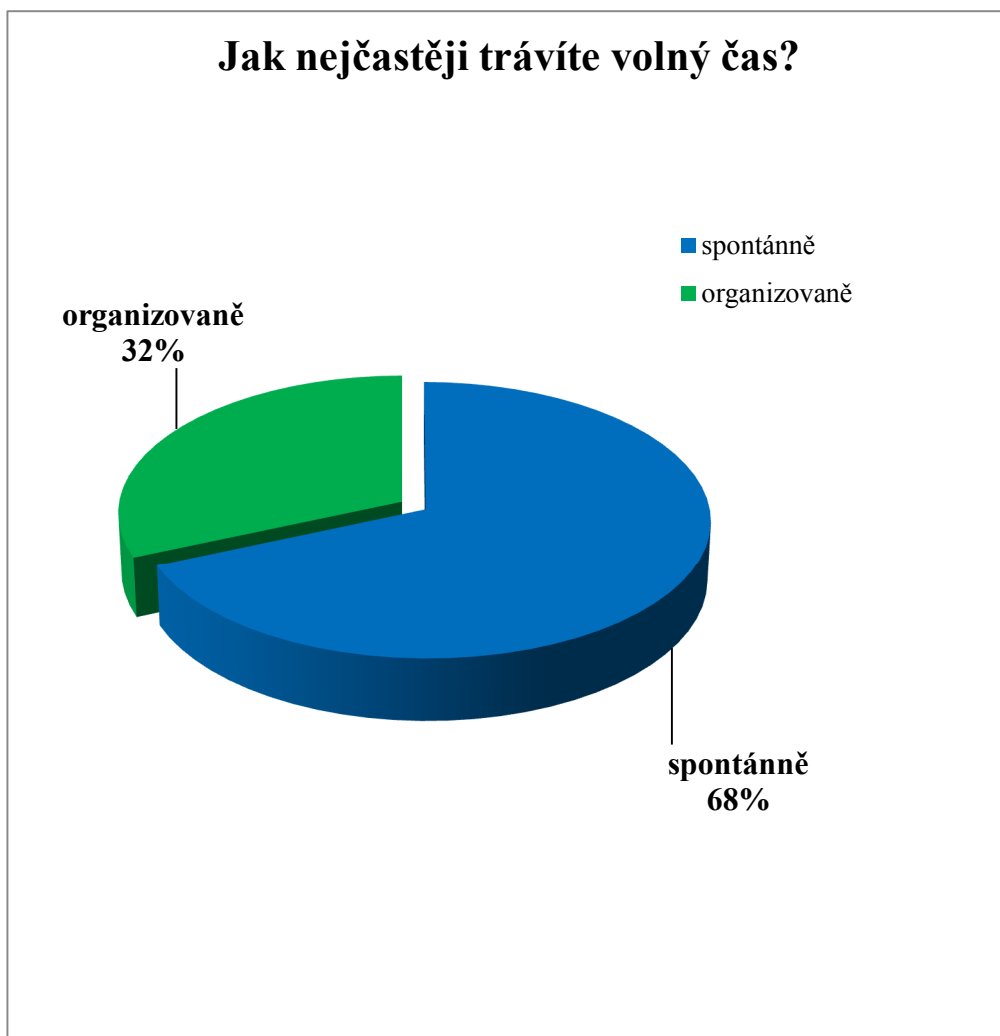

V. Příloha 5 – otázka číslo 5 – Máte pocit, že se ve svém volném čase nudíte?

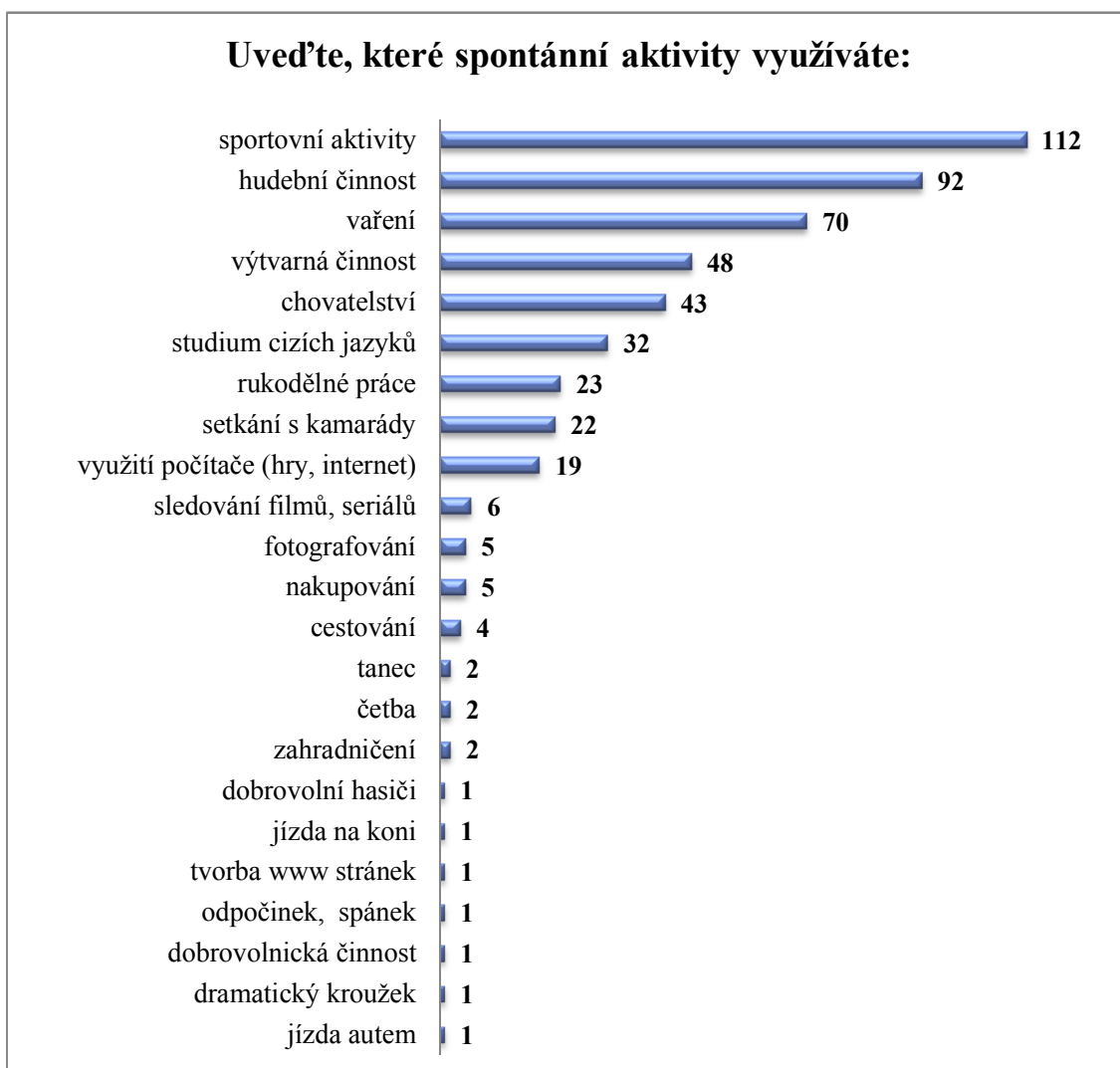

VI. Příloha 6 – otázka číslo 6 – Nejčastěji volný čas trávíte:

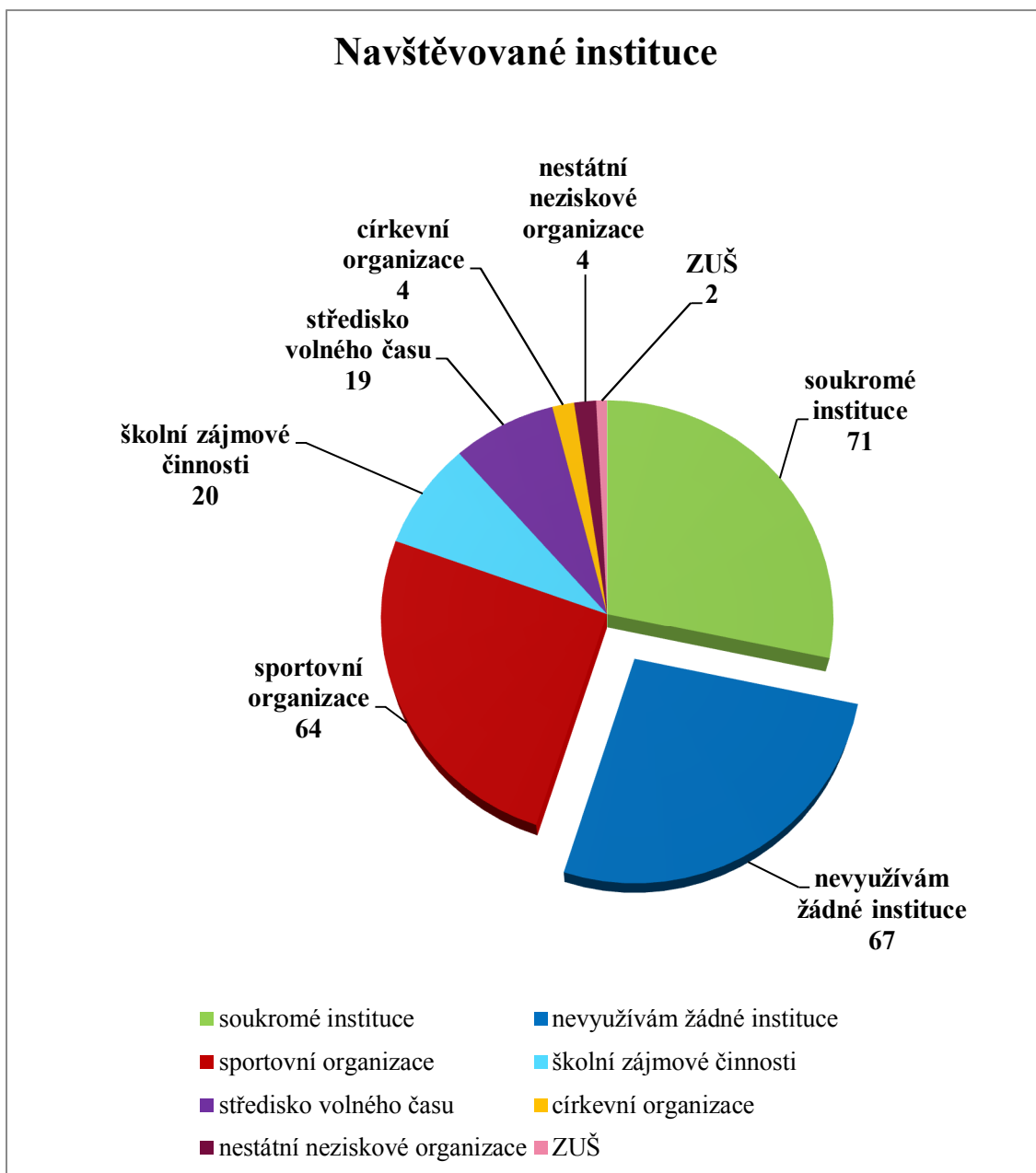
VII. Příloha 7 – otázka číslo 7 – Uved'te, které spontánní aktivity využíváte:

Graf znázorňuje počty odpovědí.

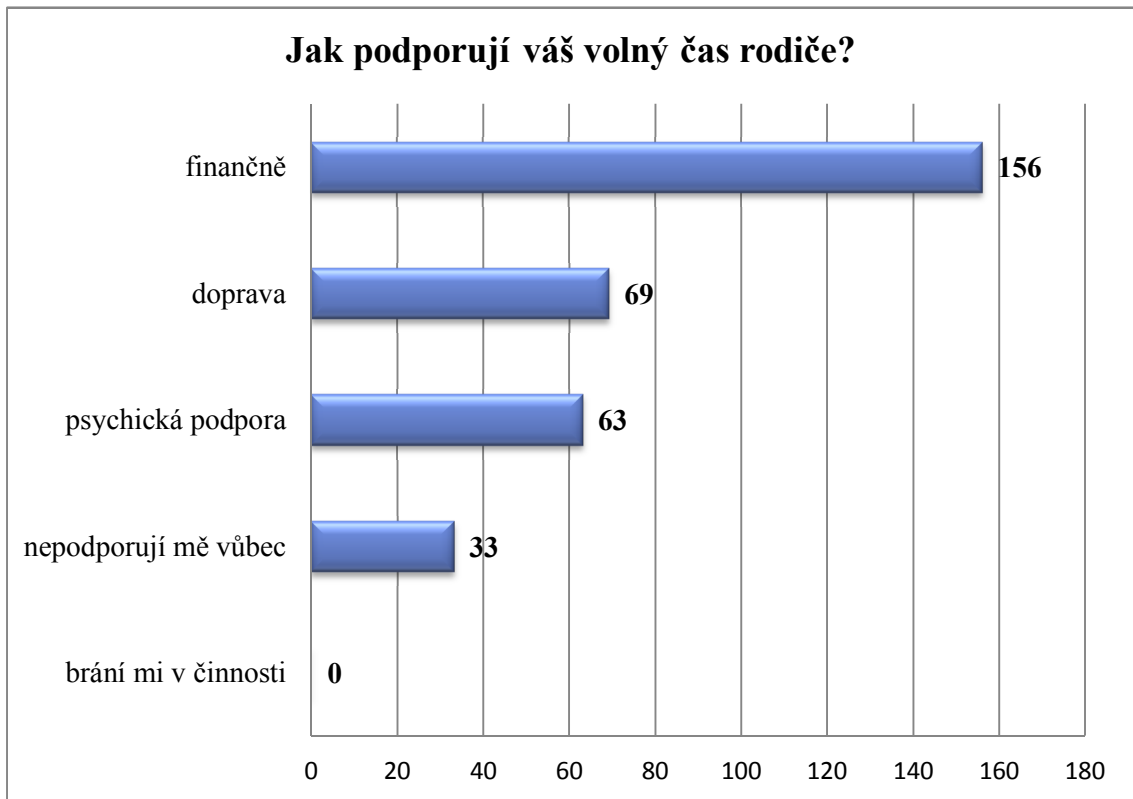
VIII. Příloha 8 – Při aktivním trávení volného času využíváte především těchto institucí:

Graf znázorňuje počty odpovědí.

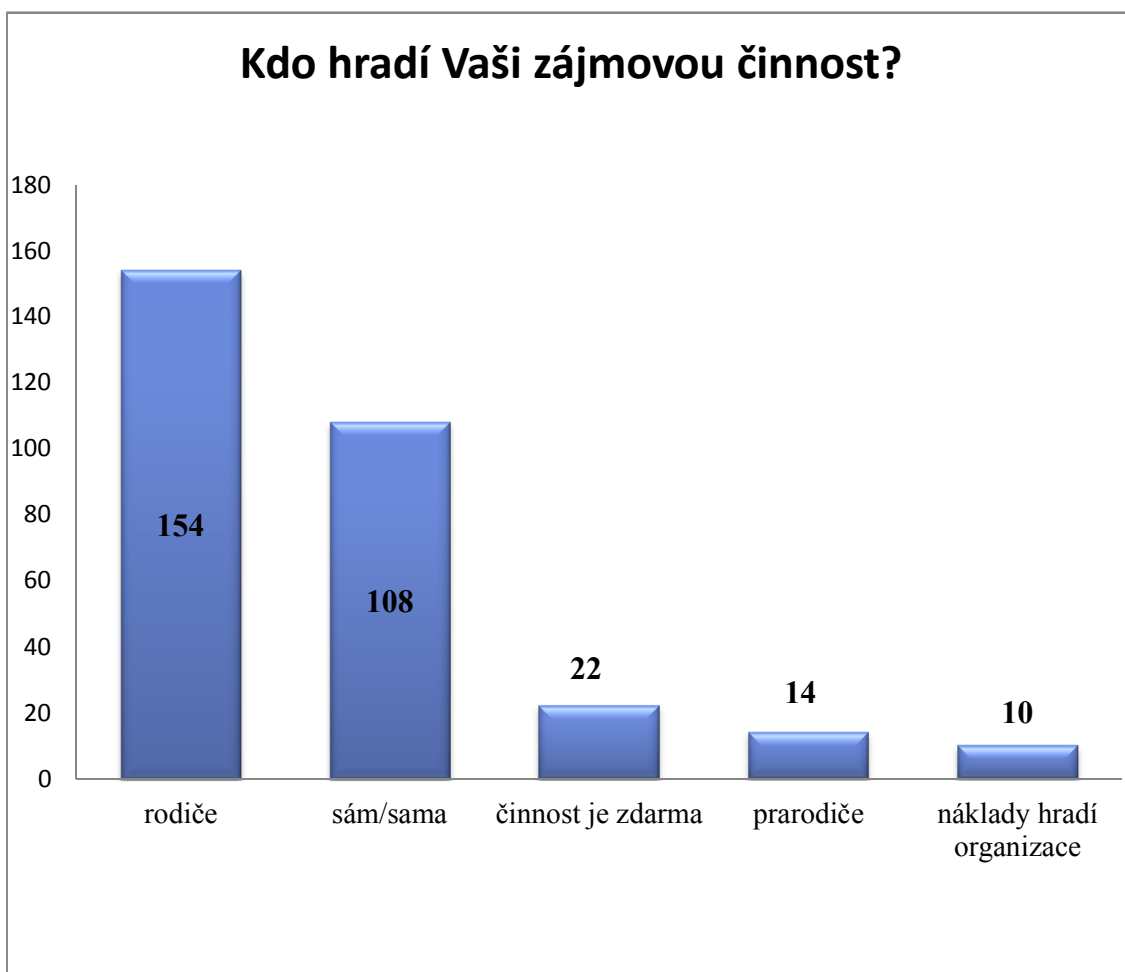
IX. Příloha 9 – otázka číslo 9 – Jak podporují Váš volný čas rodiče?

Graf znázorňuje počty odpovědí.

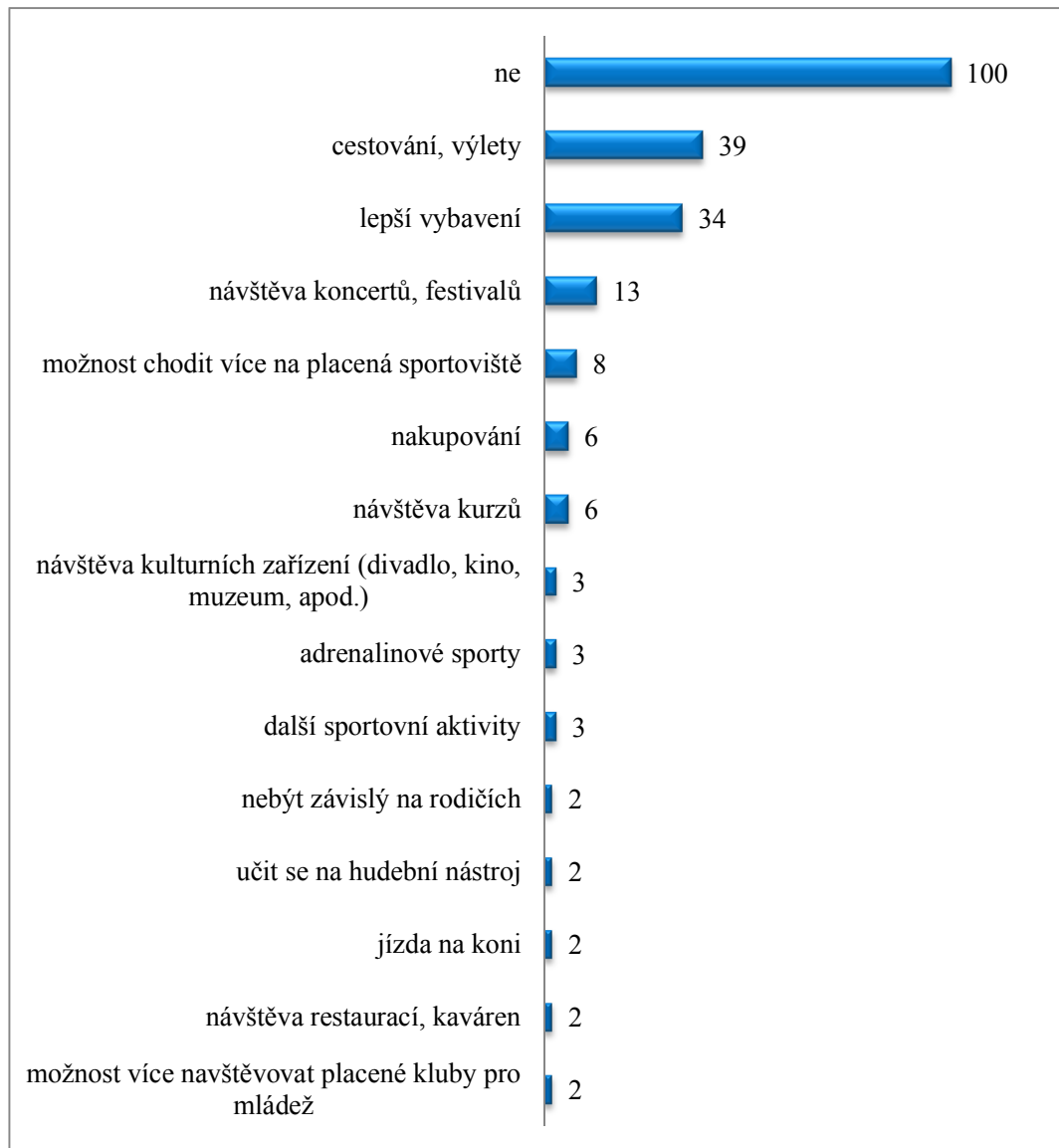
X. Příloha 10 – otázka číslo 10 – Kdo hradí Vaši zájmovou činnost?

Graf znázorňuje počty odpovědí.

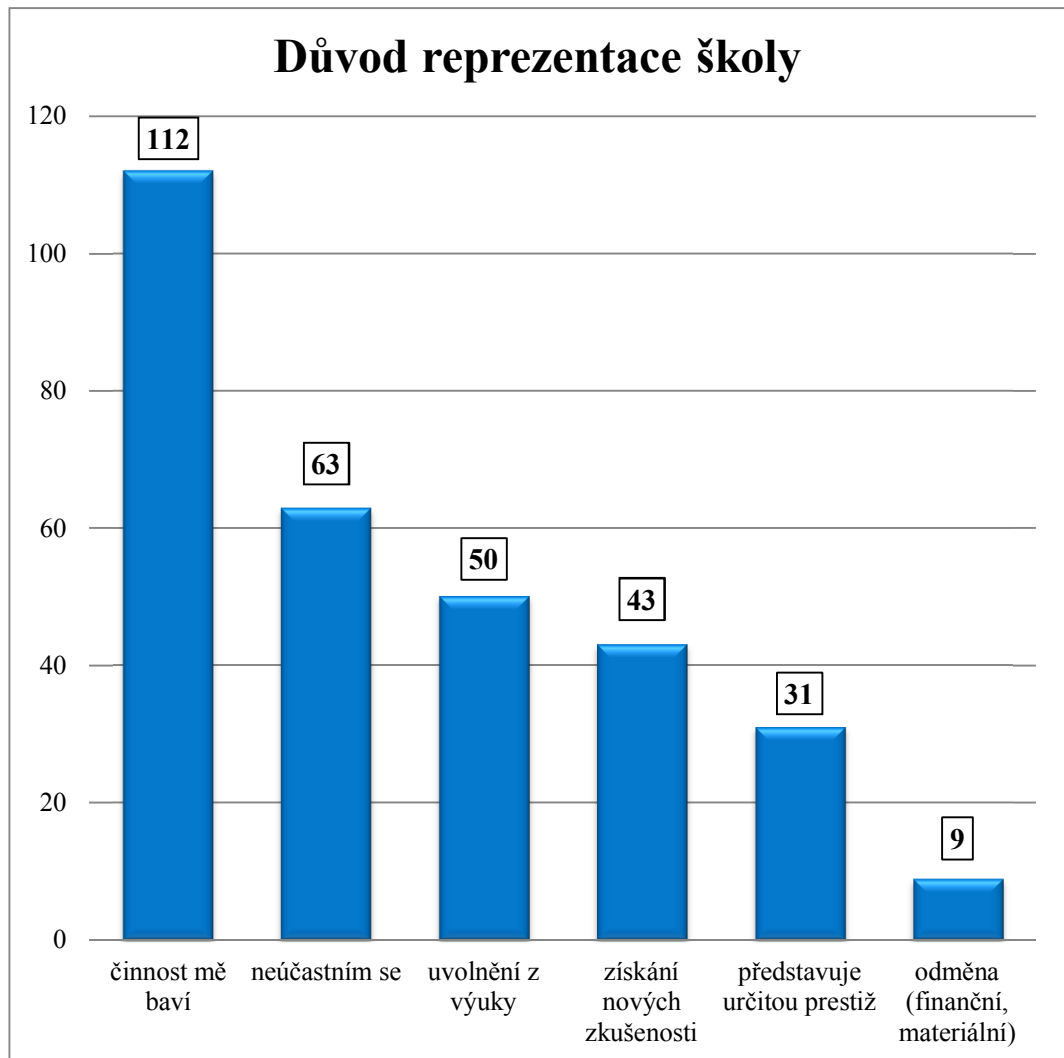
XI. Příloha 11 – otázka číslo 11 - Myslíte si, že byste svůj volný čas trávili více podle Vašich představ, kdybyste měli více finančních prostředků?

Graf znázorňuje počty odpovědí.

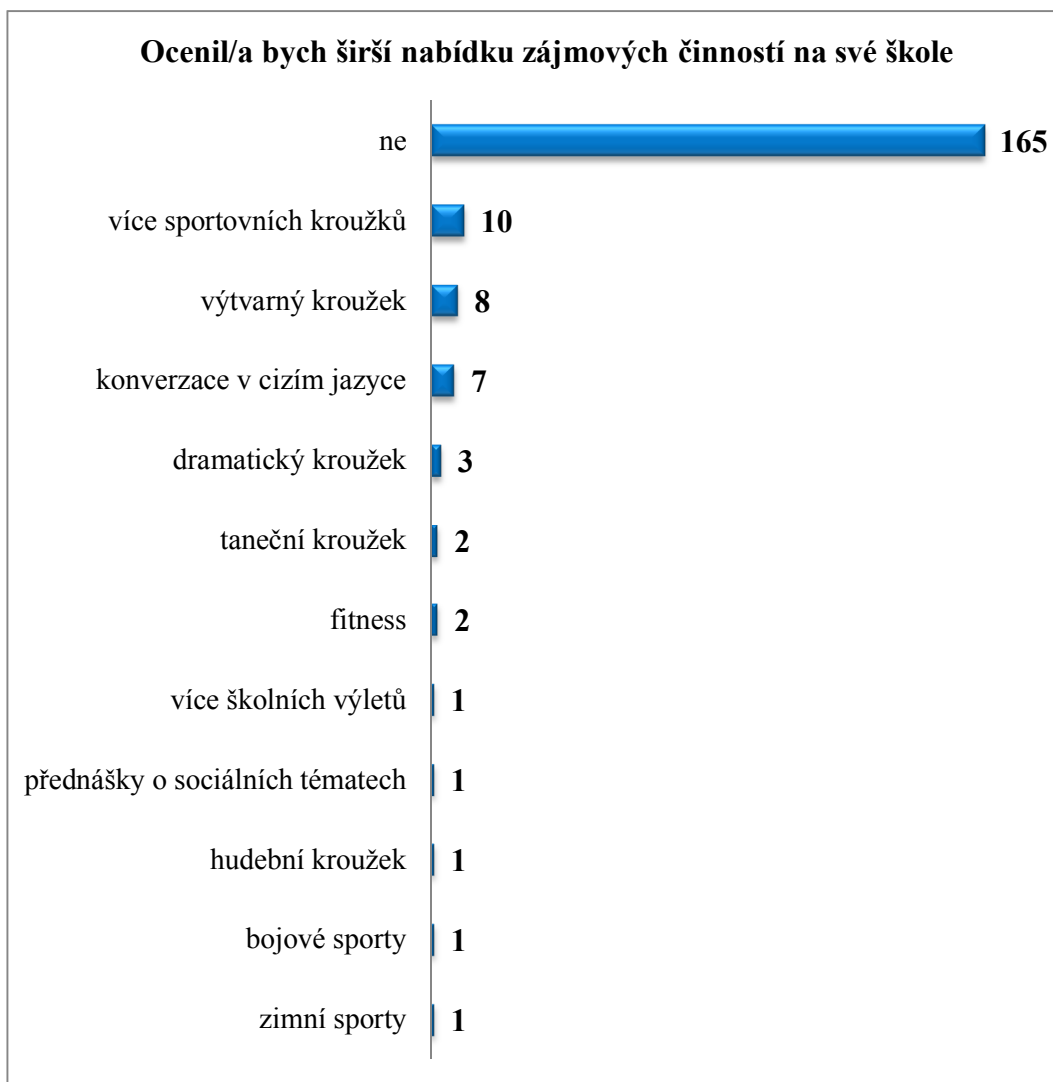
XII. Příloha 12 – otázka číslo 12 - Účastníte-li se reprezentace (soutěž, závody) za Vaši školu, děláte to z důvodu:

Graf znázorňuje počty odpovědí.

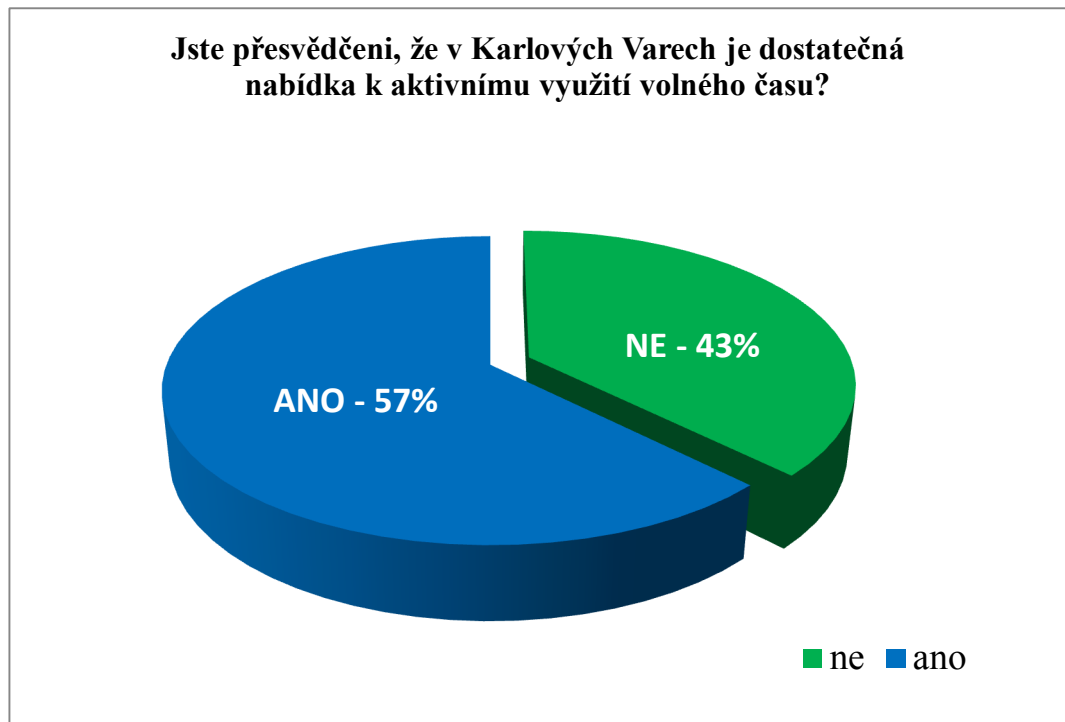
XIII. Příloha 13 – otázka číslo 13 - Ocenil/a bych širší nabídku zájmových činností (kroužků) na své škole.

Graf znázorňuje počty odpovědí.

XIV. Příloha 14 – otázka číslo 14 - Jste přesvědčeni, že v Karlových Varech je dostatečná nabídka k aktivnímu využití volného času?

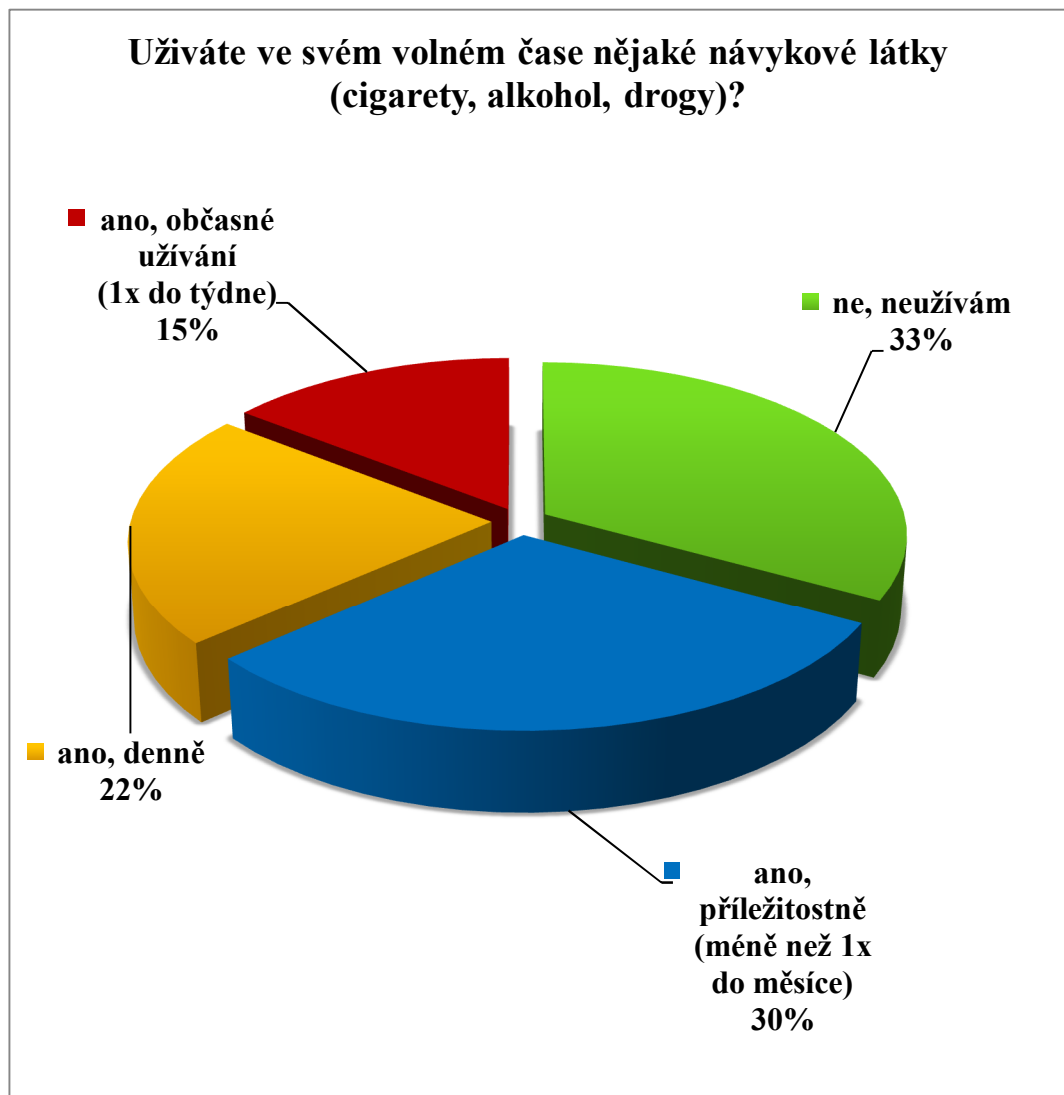

XV. Příloha 15 – otázka číslo 15 - Chybí Vám v Karlových Varech určitý druh zájmové činnosti?

Tabulka uvádí počet odpovědí.

ne	158
aquapark	5
tanec	4
neplacené areály pro volný čas	4
lukostřelba	4
veřejné koupaliště	3
laser game	3
windsurfing	2
více kulturních zařízení (divadlo, kino, muzeum, apod.)	2
jachting	2
plavání	1
freeriding	1
více hudebních lektorů	1
fitness	1
curling	1
kriket	1
potápění	1
zpěv	1
střelba	1
balet	1
motokáry	1
sportovní aktivity	1
bojové sporty	1
dramatický kroužek	1
legální prostory pro sprejery	1
rockový klub	1
vizážistické kurzy	1
pořádání více veřejných akcí pro mládež	1
práce se dřevem	1
mažoretky	1
americký fotbal	1
workshopy	1
skoky na trampolíně	1

XVI. Příloha 16 – otázka číslo 16 - Užíváte ve vašem volném čase některé z návykových látek (alkohol, cigarety, drogy)?

Dotazník

Milí žáci, připravila jsem si pro Vás anonymní dotazník týkající se Vašeho volného času. Tento dotazník bude použit pro získání informací a k následnému zpracování odborné bakalářské práce. Vyplněním tohoto dotazníku můžete přispět ke zlepšení trávení volného času v Karlových Varech. Děkuji Kateřina Horová.

Vaši odpověď prosím zakroužkujte a případně doplňte. Můžete označit i více vhodných odpovědí.

1. Pohlaví: žena / muž

2. Škola, kterou nyní studujete:

- Střední odborná škola
- Střední odborné učiliště
- Gymnázium

3. Věk: • 15-16 let

- 17-18let
- 19-20 let
- 21 a více let

4. Myslíte si, že máte dostatek volného času? ANO / NE

5. Máte pocit, že se ve svém volném čase nudíte? ANO / NE

6. Nejčastěji volný čas trávíte:

- Spontánně (samostatně)
- Organizovaně (kluby, kurzy)

7. Uveďte, které spontánní aktivity využíváte:

- Hudební činnost (hra na hudební nástroj, zpěv, poslech hudby)
- Studium cizích jazyků
- Výtvarná činnost
- Rukodělné práce (modelářství, šití, pletení, výroba keramiky, ozdob a jiné)
- Sportovní aktivity
- Chovatelství (péče o zvířata)
- Vaření
- Jiné možnosti – uveďte jaké:

8. Při aktivním trávení volného času využíváte především těchto institucí:

- Středisko volného času (dům dětí a mládeže, stanice zájmových činností)
- Využívám školních zájmových činností (kluby, soubory, kroužky)
- Využívám soukromých institucí (fitness club, soukromý učitel, lektor)
- Navštěvuji církevní organizace
- Sportovní organizace
- Nestátní neziskové organizace (Junák, Sokol, ekologické organizace)
- Nevyužívám žádné uvedené instituce (nechodím nikam)
- Nevyužívám z uvedených možností žádnou - doplňte jakou:

9. Jak podporují Váš volný čas rodiče?

- Finančně (vybavení, poplatky, apod.)
- Doprava (tréninky, soutěže, závody, apod.)
- Psychická podpora (navštěvuji tréninky, soutěže, závody, apod.)
- Nepodporují mě vůbec
- Brání mi (pokud, vám nějakou činnost zakazují, uveďte konkrétně jakou):

10. Kdo hradí Vaši zájmovou činnost?

- Sám/sama (brigády, kapesné, aj)
- Rodiče
- Prarodiče
- Činnost je zdarma
- Náklady hradí organizace (sportovní klub, apod.)

11. Myslíte si, že byste svůj volný čas trávili více podle Vašich představ, kdybyste měli více finančních prostředků?

ANO / NE

Pokud ano, uveďte konkrétně:

12. Účastníte-li se reprezentace (soutěž, závody) za Vaši školu, děláte to z důvodu:

- Činnost mě baví
- Představuje určitou prestiž
- Protože získáte nové zkušenosti
- Kvůli finanční, materiální odměně
- Protože můžete být uvolněni z výuky
- Neúčastním se

13. Ocenil/a bych širší nabídku zájmových činností (kroužků) na své škole.

ANO / NE

Pokud ano, uveďte konkrétně:

14. Jste přesvědčeni, že v Karlových Varech je dostatečná nabídka k aktivnímu využití volného času?

ANO / NE

15. Chybí Vám v Karlových Varech určitý druh zájmové činnosti?

ANO / NE

Pokud ano, uveďte konkrétně:

16. Užíváte ve vašem volném čase některé z návykových látek (alkohol, cigarety, drogy)?

- Ano, denně
- Ano, občasné užívání (jedenkrát do týdne)
- Ano, příležitostně - méně jak jednou za měsíc (zábavy, párty, koncerty, aj.)
- Ne, neužívám

XVIII. Příloha 18 – Seznam použitých zkratk

aj.	a jiné
AMAVET	Asociace pro mládež, vědu a techniku
apod.	a podobně
ATOM	Asociace turistických oddílů mládeže
CID	Centrum integrace dětí a mládeže
č.	číslo
DDM	dům dětí a mládeže
DM	domov mládeže
KV	Karlovy Vary
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
např.	například
OSN	Organizace spojených národů
SOŠ	střední odborná škola
SOU	střední odborné učiliště
Wi-Fi	bezdrátová komunikace v počítačových sítích (připojení k internetu)